

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут економіки та управління

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

*Видається з 2009 р.
Виходить 2 рази на рік*

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

ВИПУСК 1(2). Том 2.

Економічні науки

Миколаїв
2010

Науково-теоретичний журнал "Студентський науковий Вісник"

Миколаївського державного аграрного університету.

Редкол.: В.М.Ганганов (гол. ред.) та ін. — Миколаїв, 2010.

Випуск 1(2). – 2010. – 87 с.

У збірнику висвітлено результати наукових досліджень з питань економіки, проблем світового господарства та зовнішньоекономічної діяльності, організації виробництва та агробізнесу, бухгалтерського обліку, аналізу та фінансів, досліджуваних ученими, аспірантами, магістрами та студентами Миколаївського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету менеджменту МДАУ. Протокол № 1 від 17.09.2010 р.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ: *д.е.н., доцент Ганганов В.М.*

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ РЕДКОЛЕГІЇ:

к.е.н, доцент Іваненко Т.Я.,

к.е.н. доцент Кравчук Л.С.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Економічні науки:

к.е.н, доцент Бурковська А.В.,

к.е.н, доцент Вершиніна Л.М.,

к.т.н, доцент Іхсанов Ш.М.,

к.е.н. доцент Калюжна О.В.,

к.п.н., доцент Каращук Л.М.,

к.е.н. доцент Мельник І.О.,

к.е.н, доцент Назарова Л.В.,

д.е.н., доцент Шибаніна О.В.

Адреса редколегії:

54010, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський державний аграрний університет, тел. 58-05-94

www.mdau.mk.ua

Свідоцтво про державну реєстрацію ©
КВ №6785 від 17.12.2002.

Миколаївський державний
аграрний університет

ЗМІСТ

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ НА РИНКУ ЗЕРНА В УКРАЇНІ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ	
Кравченко Т.С.	4
РИНОК ЗЕРНА ТА ПРОДУКТІВ ЙОГО ПЕРЕРОБКИ	
Рудінська Я.М.	10
ЕФЕКТИВНІСТЬ ІМІДЖУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Юхименко К.А.	16
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИНИЦТВА	
Мироненко А.Ю.	22
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕНСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА	
Пр'янік Д.М.	27
ЗЕРНОВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Табунщик Ю.С.	33
ПОЛІПШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРІВ	
Теленчак О.О.	39
ПРО ФАКТИЧНЕ ІСНУВАННЯ ІНСТИТУТУ КОЛЕКТИВНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ	
Юрченко Є. О.	44
НЕОБХІДНІСТЬ ТА РОЛЬ ІНТЕНСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	
Кізіма І. А.	50
МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ПРОДУКТИВНОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	
Новак Е.А.	56
ЩОДО ПЕРЕВАГ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ	
Бузнік А.О.	62
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА УКРАЇНИ	
Кирилюк Д.О.	69
РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ В УКРАЇНІ	
Коваленко В.В.	72
РОЗВИТОК СЕЛА ШЛЯХОМ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ	
Горб А. В.	78

УДК 633.1:338.439.5:339.5

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ ОПЕРАЦІЇ НА РИНКУ ЗЕРНА В УКРАЇНІ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Т.С. Кравченко, магістр

Миколаївський державний аграрний університет

Здійснено оцінку розвитку світового ринку зерна, проаналізовано тенденції експортно-імпортних операцій, географічну диверсифікацію експорту та імпорту зернових культур України

Ключові слова: *експорт, імпорт, ринок зерна, мито, фактори ціноутворення.*

Постановка проблеми. Функціонування національної економіки в ринкових умовах передбачає включення країни у світові інтеграційні процеси. Особлива роль у вирішенні цієї проблеми належить експортно-імпортним відносинам, зокрема на ринку зерна України. Зернові культури традиційно займають вагомe місце у формуванні зовнішньоекономічного обороту країни. Стратегічне значення зерна полягає в його універсальності як продукту харчування, можливості тривалого зберігання, транспортування на далекі відстані тощо.

Розвиток зовнішньої торгівлі зерновими культурами в Україні відбувається із значними труднощами, що спричинено недосконалістю інфраструктури, відсутністю належної біржової торгівлі, монополізацією посередницьких послуг комерційними фірмами, а також відмежованістю безпосередніх виробників від експортно-імпортних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і практики розвитку економічних відносин на вітчизняному та світовому ринках зерна досліджуються такими вченими-економістами, як В.Г. Андрійчук, П.І. Гайдуцький, В.П. Галушко, О.В. Захарчук, М.В. Калінчик, А.М. Кандиба, С.М. Кваша, М.І. Кучер, П.Т. Саблук, В.Ф. Сайко, І.О. Соловійов, А.А. Фесина, Л.М. Худолій, С.М. Чмирь, В.С. Шовкалюк, О.М. Шпичак та ін. Глибокі теоретико-методологічні напрацювання принципів формування та механізму здійснення міжнародної торгівлі знайшли своє відображення у

наукових працях Е.Ф. Авдокушина, В.С. Будкіна, І. Бураковського, А.І. Кредісова, Г.П. Овчинникова, В.В. Рокочі, Є.В. Савельєва, О.О. Школьного та інших науковців.

Постановка завдання. Проаналізувати експортно-імпортні операції на ринку зерна в Україні, виявити основні проблеми та пошук шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вже два роки поспіль Україна вирощує рекордні урожаї зернових, входить у світову десятку країн за обсягами виробництва і продажу зерна за кордон. І це не зважаючи на кризу. Крім того, сільське господарство чи не єдина галузь економіки, яка вже котрий місяць демонструє позитивну динаміку розвитку, і, за прогнозами експертів, згодом зможе відновити колишню славу житниці Європи. За результатами роботи галузі за десять місяців 2009 року, сільське господарство виробило продукції на рівні 100,1 відсотка порівняно з відповідним періодом 2008-го.

Крім того, аграрний сектор стримує зростання споживчих цін на внутрішньому ринку за рахунок підвищення ефективності виробництва. Так, протягом січня - вересня, за даними Держкомстату, ціни на сільгосппродукцію на внутрішньому ринку впали на 10 відсотків, у тому числі на продукцію рослинництва - на 18 відсотків, на молоко і молочні продукти - на 12,4, на яловичину - на 4,8 відсотка [1].

За останнє десятиріччя в Україні створена одна з найкращих у світі систем експорту зерна, яка базується на принципах ринкової економіки та розумної співпраці бізнесу, влади і громадських організацій АПК.

Побудовані в портах України, за рахунок приватних інвесторів, перевантажувальні комплекси вже сьогодні забезпечують експорт більш ніж 32 мільйонів тон зерна і будівництво нових потужностей продовжується.

На сьогодні в Україні функціонує 21 портовий зерновий термінал, за допомогою яких здійснюється перевалка зернових вантажів в акваторіях

Азовського і Чорного морів, а також на ріках Дунай і Дніпро. На сьогодні в стадії будівництва ще 32 підприємства зі зберігання зерна загальною ємністю більше 2 млн. тонн в 16 областях країни. З них три - це портові підприємства (Керченський морський порт, Херсонський і Скадовський річкові порти).

Основними товарами експорту були зернові культури, експорт яких склав 3,5 млрд. дол. США. або 37% від експорту сільськогосподарських товарів. Зокрема, пшениці було експортовано майже 13 млн. тонн на 1,8 млрд. дол.. США. Основним напрямком експорту була Азія, куди було ввезено 7,7 млн. тонн пшениці (найбільше - 2,3 млн. тонн – до Бангладеш).

Вагомий внесок до українського експорту зернових зробили ячмінь та кукурудза. Експорт ячменю, порівняно с 2008 роком, майже не змінився та склав 5,5 млн. тонн, але, враховуючи стрімке падіння ціни на світових ринках, у грошовому виразі знизився з 1,4 млрд. до 0,7 млрд. доларів у 2009 році. Головним споживачем нашого ячменю залишається Саудівська Аравія, яка імпортувала майже 3 млн. тонн. Негативна цінова динаміка на світових ринках вплинула й на кукурудзу, хоча експорт збільшився більш ніж удвічі - з 2,9 млн. тонн до близько 7 млн. - національна економіка поповнилась лише на 1 млрд. дол. США. Основними імпортерами нашої кукурудзи були Єгипет (1,6 млн. тонн) та Сирія (1 млн. тонн).

Існують чотири основні фактори ціноутворення на зернові: світові ціни; курс національної валюти до долару США; вартість маркетингового ланцюжка від поля до судна; повернення ПДВ експортерам зерна.

Світові ціни впали, але, поки що, дозволяють рентабельно працювати виробникам зерна. Курс національної валюти стимулює експорт. Гірша ситуація з вартістю маркетингового ланцюжка - його вартість з жовтня 2007 року до липня 2009 року зросла на 210 гривень на тону.

Погана ситуація з поверненням ПДВ експортерам сільгосппродукції. За експертними даними, які потребують уточнення з ДПАУ та митницею, для відшкодування ПДВ у 2009 році тільки експортерам сільгосппродукції

потрібно близько 8 мільярдів гривень, без урахування заборгованості минулих років, а борг по відшкодуванню ПДВ експортерам сільгосппродукції на сьогодні складає близько 3,5 мільярдів гривень [2].

Таблиця 1.

Баланс ресурсів та використання зерна у 2009/10 МР

Зернові та зернобобові, тис тон	2007/08	2008/09	2009/10*
Початкові запаси	30586	2270	3890
Валовий збір	29295	53290	3890
Імпорт	142	95	93
Загальна пропозиція	33023	55655	46303
Споживання:			
продовольче	19148	20707	20594
фуражне	14104	14754	14917
насіння	2634	2756	2637
втрати	1182	1810	1639
втрати	1228	1387	1401
Експорт	4188	24831	15686
Загальне споживання	29388	51765	42366
Кінцеві залишки	2270	3890	3937
Відношення залишків до загального споживання	7,70%	7,50%	9,30%

*прогноз Джерело - АПК -інформ

Європейська комісія наприкінці жовтня 2008 р. ухвалила рішення про відновлення мита на імпорт зерна. Згідно з її рішенням, набрали чинності такі митні ставки: пшениця - 95 євро за тонну, ячмінь - 93, жито - 24,16, кукурудза - 8,68 і сорго - 24,16 євро за тонну. При цьому розмір увізних мит на жито, кукурудзу та сорго не є сталим, його регулюватимуть залежно від коливання ціни на ці культури на світовому ринку. Такі кроки є перешкодою на шляху дешевшого, ніж в ЄС, зерна з України та Росії. Для трейдерів, що вже почали здійснювати поставку з моменту дії постанови, планувалось не скасовувати домовленості продавати його на діючих раніше умовах.

Проблемою також є скорочення парку залізничних вагонів для перевезення зерна, а отже, потрібні невідкладні інвестиції в розвиток інфраструктури зернового ринку.

Також в Україні існує проблема стандартизації зернової продукції. Слід відмітити, що вітчизняні стандарти визначають клас зерна не за вмістом білка, а за вмістом клейковини, що є предметом скарг українських сільгоспвиробників. Адже трейдери користуються цим, купуючи в сільгоспвиробників зерно як фуражне й експортуючи його як продовольче. Крім того немає ніяких міжнародних стандартів - кожна країна сама визначає для себе, як їй класифікувати зерно. Тому вирішенням даної проблеми буде прийняття Україною нових стандартів, які будуть діяти на користь вітчизняних виробників.

Ринок зернових функціонує разом з рядом невирішених проблем, які його гальмують. Необхідне цілеспрямоване втручання уряду і його співпраця з трейдерами, а головне - з виробниками, оскільки сільгоспвиробники так і не навчилися прогнозувати свої дії наперед. З року в рік коливання виробництва зерна в державі відбувається на 40% відносно середнього значення. Тому є необхідним здійснення заходів щодо поліпшення координації зернового ринку урядом та поліпшення планування безпосередньо на підприємствах [3].

За розрахунками науковців УААН, за рахунок підвищення конкурентоспроможності виробництва зерна через заходи інтенсифікації сільського господарства на основі інноваційно-інвестиційного розвитку в Україні практично можна перейти від 48 млн. тонн валового виробництва зерна у 2009 році до 80 млн. тонн зерна у 2015 році. Головним шляхом вирішення даного завдання - є збільшення середньої урожайності усіх зернових культур до 50-52 ц/га у 2015 році.

Прогнозований баланс зерна 2015 року за його сегментами буде складатися на 47% із пшениці, на 25% із ячменю і на 22% із кукурудзи. Таким чином, пропонується тенденція до зменшення обсягів виробництва пшениці, а більше сконцентруватися на виробництві кормової групи зернових - кукурудзі, ячменю.

З огляду на це, зерновий ринок може стати не лише економічно привабливим сектором економіки, але і вагомою політичною складовою української політики в міжнародних відносинах.

Висновки. Отже, перехід України до ринкової економіки відкрив широкі можливості для розвитку сільського господарства в цілому і зерновиробництва зокрема. Тому важливим інструментом нової ефективної системи організації та управління розвитку зернового ринку є експортно - імпортна політика.

Саме від ефективної експортно - імпоротної політики, як важеля державного регулювання, залежить перспективи міжнародної конкурентоспроможності виробництва зерна, яка багато в чому визначає ефективність зовнішньоторговельних операцій, формує умови співпраці вітчизняних та іноземних аграрних підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аналіз українського експорту: Чверть валютних надходжень у 2009 році забезпечив аграрний сектор. [Електронний ресурс] - Режим доступу <http://www.agroconf.org/content/analiz-ukrayinskogo-eksportu-chvert-valyutnih-nahodzhen-u-2009-roci-zabezpechiv-agrarniy>
2. Прес-конференція Української Зернової Асоціації в Інформаційному агентстві Інтерфакс – Україна. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uga-port.org.ua/cgi-bin/valnews_portal.sh?lpos02009111240.shtml
3. Проблеми функціонування ринку зерна в Україні та його експортні можливості. [Електронний ресурс] – Режим доступу (<http://udau.edu.ua/library.php?pid=968>)

РИНОК ЗЕРНА ТА ПРОДУКТІВ ЙОГО ПЕРЕРОБКИ

Я.М. Рудінська, студентка

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглядаються пріоритетні напрями розвитку зернової галузі з урахуванням тенденції розвитку світового ринку зерна. Основна увага приділяється обґрунтуванню оптимальних обсягів зерна, необхідних для задоволення продовольчих потреб в раціонально обґрунтованих межах та експорту продукції за кордон.

Ключові слова: продукти переробки, ринок зерна, обсяги споживання, експорт, імпорт, виробництво зерна.

Постановка проблеми. Галузь виробництва зерна є базовою галуззю сільського виробництва. Важко переоцінити значення зернової галузі у народному господарстві будь-якої країни. Історично, зерновиробництво посідало почесне місце й у вітчизняному аграрному секторі. Провідна роль зерна у забезпеченні економічної та продовольчої безпеки держави, щільний зв'язок з переробними галузями, вагомий експортний потенціал вимагають від економістів пошуку шляхів сталого ефективного розвитку галузі.

Продукція галузі використовується в трьох основних і дуже важливих напрямках. По-перше, вона має продовольче значення, бо хліб та хлібопродукти є одним із основних продуктів харчування населення світу. По-друге, зерно є високопоживним кормом для тварин, тому воно виступає важливим складовим елементом кормової бази тваринництва. Від розвитку галузі виробництва зерна в значній мірі залежить економічна ефективність галузі тваринництва. По-третє, зерно є сировиною для багатьох галузей народного господарства: хлібопекарської, борошномельно-круп'яної, макаронної тощо [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню процесів формування та стану ринку зерна було присвячено багато наукових досліджень Гайдуцького П.І., Саблука П.Т., Юрчишина В.В. та інших.

Цими вченими поточні проблеми та шляхи вирішення проблем зерновиробництва обґрунтовуються в контексті вирішення проблем загального розвитку АПК України.

Постановка завдання. Визначення оптимальних обсягів виробництва, обсягів експорту за кордон та імпорту з-за кордону основних видів продукції переробки зерна.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх років обсяги споживання зерна у світі збільшилися на 16,4 %. При цьому негативною тенденцією розвитку зернової галузі є систематичне перевищення обсягів споживання над обсягами виробництва. Це, у свою чергу, примушує використовувати нагромаджені запаси, обсяги яких протягом останнього десятиріччя скоротилися майже на 40 %, що посилює проблему забезпечення населення в основних продуктах харчування у більшості країнах світу (табл.1).

Таблиця 1

Світовий баланс зерна, млн тонн

Показники	2006/07	2007/08	2008/09	Темп росту, %
Виробництво	2005,0	2116,7	2195,0	109,5
Експорт	260,1	268,6	264,1	101,5
Споживання	2053,3	2110,6	2174,1	105,9
Перехідні запаси	340,3	346,4	367,3	107,9

Оскільки зерно є сировиною для багатьох галузей народного господарства, продукти переробки зерна також є одними з основних компонентів в раціоні людини (табл. 2).

Хлібопекарська галузь – одна з провідних галузей харчової промисловості України, призначення якої безперебійне забезпечення виробництва хліба, хлібобулочних та інших борошняних виробів у обсягах, які відповідають нормам державної продовольчої безпеки.

Щорічно в Україні виробляється близько 2,5 млн. тонн хліба та хлібобулочних виробів, понад 70 відсотків від загального обсягу

випікають великі промислові підприємства, решту – приватні пекарні, мережа торгівлі, великі супермаркети та інші виробники [2].

Таблиця 2

Виробництво основних видів продукції переробки зерна

Вироби	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Борошно, тис. т	2696	2908	3030
Крупи, тис. т	322	318	363
Вироби хлібобулочні, тис. т	2160	2034	1978
Печиво солодке і вафлі, тис. т	337	358	373
Вироби макаронні без начинки, не піддані тепловому обробленню чи не приготовлені будь-яким іншим способом, тис. т	108	107	113
Вироби макаронні з начинкою, піддані тепловому обробленню або приготовлені іншим способом (сушені, заморожені): пельмені, вареники тощо; кускус, тис. т	108	110	93,7

Борошно є основним компонентом для макаронної та хлібопекарських галузей, що пов'язує їх із зерновим ринком. Як у макаронній, так і хлібопекарській галузі протягом останніх п'ятнадцяти років простежуються стійкі тенденції до зниження обсягів виробництва та споживання продукції.

Основна проблема макаронної галузі полягає у нестачі зерна сильних сортів пшениці, які є основою високої якості кінцевого продукту. Ця обставина робить макаронну галузь неконкурентоспроможною, що підтверджує відсутність експорту протягом багатьох років і низький рівень використання виробничих потужностей.

У структурі виробництва хлібобулочних виробів найбільша питома вага припадає на виробництво хліба пшеничного та хліб із суміші пшеничного та житнього борошна (близько 80 відсотків).

При порівнянні 2008/2009 МР з 2007/2008 МР за даними Держкомстату обсяги виробництва борошна та хлібобулочних виробів великими і середніми підприємствами порівняно з минулорічним періодом знизились відповідно на 4,3% або на 99,7 тис. тонн та 6,0% або на 97,1 тис. тонн, виробництво круп зросло – на 8,6% або на 22,5 тис. тонн (табл.3).

Виробництво продуктів переробки зерна, тис. тонн

Місяць	Борошно			Крупи			Вироби хлібобулочні		
	2008/09	2007/08	%	2008/09	2007/08	%	2008/09	2007/08	%
Липень	223,7	232,6	96,2	19,0	18,9	100,5	164,6	168,9	97,5
Серпень	229,7	233,8	98,2	21,3	23,0	96,2	163,8	168,0	97,5
Вересень	241,5	247,8	97,5	28,1	26,9	104,5	160,4	166,0	96,6
Жовтень	232,3	254,5	91,3	30,0	31,3	95,8	162,0	168,5	96,1
Листопад	224,9	256,2	87,8	31,0	27,7	111,9	152,5	162,2	94,0
Грудень	246,6	248,8	99,1	38,4	27,6	139,1	158,8	168,6	96,1
Січень	189,8	196,5	96,6	25,7	23,1	111,3	142,6	153,0	93,2
Лютий	222,4	215,2	103,3	33,7	29,3	115,0	133,1	150,0	88,7
Березень	229,4	228,5	100,4	30,0	28,2	106,4	145,5	159,8	91,1
Квітень	203,4	229,5	88,6	27,0	25,9	104,2	140,4	155,8	90,1
Всього	2243,7	2343,4	95,7	284,2	261,7	108,6	1523,7	1620,8	94,0

Рекордний урожай зернових культур отриманий у 2008 році позитивно позначився на експорті продуктів переробки зерна. За даними Держкомстату [3], за липень-березень 2008/09 МР експорт борошна склав 184,34 тис. тонн, що в 1,6 раза більше відповідного періоду 2007/2008 МР.

Проте імпорт продуктів переробки зерна здійснюється в незначних обсягах (табл. 4).

Таблиця 4

Експорт та імпорт продуктів переробки зерна, тис. тонн

Продукція	Експорт			Імпорт		
	2007/08 МР	2008/09 МР	2008/09 до 2007/08 у %	2007/08 МР	2008/09 МР	2008/09 до 2007/08 у %
Борошно пшеничне	110,8	180,4	162,8	18,26	2,353	12,9
Борошно інше	2,051	3,979	194,0	12,75	1,027	8,1
Крупи, крупка та гранули	35,9	27,9	77,7	2,403	1,474	61,3

Важливим напрямом споживання зерна є його переробка на крупу – цінний продукт харчування, одне з основних джерел як вуглеводів (крохмалю), так і рослинних білків. Нині основна проблема вітчизняних круп'яних заводів полягає у високому рівні зносу обладнання й

необхідності технічного переоснащення або реконструкції. Обсяги споживання хліба і хлібопродуктів у перерахунку на борошно перевищують раціональну норму споживання.

Крупи - харчовий продукт, одержаний під час перероблення круп'яного зерна, в якому сконцентровані корисні поживні речовини, що добре засвоюються. Крупи займають важливе місце в харчуванні. Споживання круп залежить від урожайності картоплі, овочів, плодів і коливається протягом року: в літні та осінні місяці воно менше, у зимові та весняні - більше.

Борошно - товар, який одержують подрібненням у порошок зерен хлібних злаків (пшениці, жита та ін.). Борошно має дуже важливе значення у харчуванні людини. Воно широко використовується в кулінарії, хлібопекарській, макаронній та інших галузях харчової промисловості. Найбільше виробляють в нашій країні пшеничного борошна. На другому місці стоїть житнє. Невелику кількість борошна дістають з ячменю, кукурудзи, гороху сої та інших культур.

Хлібопечення - найбільш розвинута галузь харчової промисловості України. Ця галузь займає одне з перших місць у виробничій діяльності споживчої кооперації нашої держави. На хліб із житнього борошна повинна припадати 1/3 частина всієї кількості хлібобулочних виробів.

Споживання хлібних продуктів (хліб і макаронні вироби в перерахунку на борошно; борошно, крупи, бобові) в Україні, згідно з фізіологічними нормами, повинно становити 110 кг на людину за рік. Фактичне ж споживання цих продуктів перевищує фізіологічну норму. Проте впродовж останніх років відбувається поступове зменшення споживання населенням хлібних продуктів та наближення фактичного споживання до раціональної норми (101 кг на особу). Зменшення споживання хлібних продуктів є позитивним чинником, що свідчить про покращення рівня життя населення, внаслідок чого відбувається

переорієнтація споживчого попиту населення на більш вартісні види продовольства.

В результаті реалізації галузевої програми розвитку хлібопекарської галузі на період до 2015 року очікуються такі результати: населення України буде забезпечено повноцінною високоякісною хлібопекарською продукцією відповідно до фізіологічних норм харчування різних верств населення, що збільшить щоденне надходження незамінних компонентів харчування, позитивно впливатиме на стан здоров'я людей та тривалість їх життя; асортимент хліба та хлібобулочної продукції буде удосконалений, будуть розроблені і впроваджені хлібобулочні вироби оздоровчого, профілактичного, дієтичного харчування; прискорення переходу хлібопекарської галузі на шлях інноваційного розвитку [2].

Висновки. Отже, головним завданням держави є сприяння підвищенню ефективності вирощування сільськогосподарських культур (за умов дотримання сівозмін) та активна фінансова участь у модернізації, реконструкції та технічному переозброєнні діючих і створенні нових виробничих потужностей для виробництва більш якісної продукції переробки зерна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кириленко І.Г. “Формування зернового ринку в Україні: стратегія розвитку” / Кириленко І.Г. // Економіка АПК. — 2009. — №9. — С. 79-84.

2. Наказ Мінагрополітики від 20 березня 2008 року № 164 "Про затвердження галузевої програми розвитку хлібопекарської галузі на період до 2015 року".- [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/page/?n=8010>

3. Ситуація на ринку зерна та продуктів його переробки у липні-травні 2008/2009 маркетингового року: електр. наук. фахове видання. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrexport.gov.ua/ukr/economica/ukr/869.html>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІМІДЖУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

К.А. Юхименко, магістр

Миколівський державний аграрний університет

Обґрунтовано необхідність впровадження сучасної концепції іміджу підприємства як ефективного інструменту забезпечення сталого розвитку. Узагальнено практичні підходи до впровадження іміджу у практичну діяльність вітчизняних підприємств, яка дозволить встановити довгострокову взаємодію з партнерами по бізнесу.

Ключові слова: імідж, методика формування іміджу організації, образ організації, репутація.

Постановка проблеми. Побудова іміджу здійснюється з урахуванням основних принципів маркетингової комунікації з метою зробити підприємство не тільки відомим, а й привабливим. Імідж є найефективнішою формою подання повідомлення, здатною створити у цільової аудиторії саме таке сприйняття, яке необхідне для досягнення конкретних цілей.

Імідж повинен давати повне аналітичне уявлення про організацію. Він має набути власного існування, стати окремою цінністю й використовуватись у всіх слушних випадках. Імідж - це враження, яке справляє фірма на одну або більше груп громадськості. Це не малюнок, не розроблене в найменших деталях точне зображення, це - переважно кілька деталей, що емоційно впливають.

Під час розробки іміджу враховують такі основні чинники: маркетинговий - виокремлення маркетингових відмінностей об'єкта; соціологічний - визначення переваг, до яких схильна аудиторія; ситуаційний - визначення контексту, в якому відбувається формування іміджу; комунікативний - забезпечення відповідного інформаційного впливу.

Для створення іміджу використовують такі інструменти, як позиціонування, маніпуляція, міфологізація, емоціоналізація та візуалізація.

Позиціонування - розміщення підприємства у ринковому середовищі, зайняття певної позиції, яка відрізняється від позицій конкурентів.

Маніпуляція - переведення уваги з головного об'єкта на інший, наприклад на будь-яку особу, яка в подальшому асоціюється з головним героєм.

Міфологізація - створення міфу, в який підсвідомо бажає вірити цільова аудиторія і який практично не підлягає перевірці, оскільки підтверджується загальноприйнятим "усі так думають", "усі про це знають", "це відомо всім" тощо.

Емоціоналізація - подання емоційно цікавої, різноманітної інформації, яка і зацікавить, і заохотить, і краще запам'ятається.

Візуалізація - створення візуальних елементів іміджу: товарних знаків, логотипів, кольорів, форми упаковки тощо.

Важливим у створенні іміджу є не тільки пропонування сприймаючій аудиторії для ознайомлення власне інформації, яка у сукупності створює імідж підприємства, а й створення моделей її позитивного сприйняття та оцінки. Масова свідомість потребує певної підказки, яка допомагає сформуванню власну думку.

Найбільший вплив на сприйняття іміджу організації громадськістю справляють її службовці. Спосіб взаємодії різних працівників в організації, форми спілкування між ними, методи, за допомогою яких керівництво знаходить спільну мову з підлеглими, формують відповідну корпоративну культуру, яка, у свою чергу, впливає на поведінку службовців у взаємовідносинах між собою та людьми за межами організації. А все це разом впливає на те, як сприймається організація. Це означає, що кожна організація має свій імідж на основі своїх вчинків і дій, адже вона завжди щось робить і щось говорить. Уся справа лише в тому, чи кожна організація має саме той імідж, який вона бажає мати в реальності або у своїй уяві.

Постановка завдання. Обґрунтування практичних підходів до впровадження засад іміджу у практичну діяльність підприємств на сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існують загальні правила формування іміджу підприємства. Фахівці зі створення іміджу вважають, що імідж підприємства охоплює такі складові: фундамент; імідж зовнішній, внутрішній і невідчутний.

Методика формування іміджу організації може бути представлена наступною послідовністю кроків [1]:

1. Аналіз маркетингового середовища фірми і виділення цільових (найбільш важливих для її діяльності) груп громадськості.
2. Формування набору найбільш істотних іміджетворчих факторів для кожної з цільових груп громадськості.
3. Розробка бажаного образу фірми (з погляду встановлених стратегічних цілей) для кожної цільової групи громадськості.
4. Оцінка стану іміджу фірми в кожній з цільових груп громадськості.
5. Розробка і реалізація плану заходів щодо формування позитивного іміджу фірми у свідомості цільових груп.
6. Контроль результатів, що досягаються, і корекція (при необхідності) плану.

Існують наступні ключові моменти будь-якого плану по створенню ефективного, всебічного іміджу:

- створення « фундаменту »;
- зовнішнього іміджу;
- внутрішнього іміджу . [2]

Під іміджем організації, як правило, мається на увазі її узагальнений портрет, який створюється в уяві різноманітних груп громадськості на основі того, що вона говорить та особливо, що робить. Тобто йдеться про його окремі складові, співвідношення та узгодження між ними.

На думку одного з фахівців паблик рілейшнз К. Шенфельда, імідж організації має включати такі чотири компоненти: імідж товару - настільки якісні й потрібні товари вона виготовляє; імідж управлінський і фінансовий - чи ефективно вона управляє, чи варто бути її акціонерами; імідж громадський - чи активна корпорація як член громади; імідж корпорації як роботодавця - чи добре вона платить, як поводитьься зі службовцями тощо.

Існують й інші підходи до питань формування іміджу, зокрема управлінський. Він був запропонований П. Стоуксом. На його думку, імідж організації має будуватися на таких трьох підвалинах. По-перше, організація повинна подаватися як певна «особистість», тобто необхідно якомога краще показати людям бізнес організації. У даному випадку надто важливими є її зовнішні ознаки, а саме: сучасність приміщень, обладнання, стиль спілкування всередині організації тощо. По-друге, організації потрібно мати свою «репутацію», тобто показати, чим вона вже відома. Необхідно поширювати нову інформацію про себе і, безумовно, брати до уваги те, що люди вже щось знають про неї, а тому неминуче ставитимуть запитання. По-третє, організації треба показати свій «характер» (сутність), тобто який насправді її бізнес. Але тут Стоукс попереджає, що рекламу своєї сутності організація має здійснювати не сама, бо якщо вона робитиме це власноручно, скажімо оголосить себе порядною в усіх відношеннях, то відразу ж потрапить під вогонь критики з боку скептиків, яких завжди багато. Тому ліпше, якщо про властивості її «характеру» розповідатиме хтось інший, головним чином третя сторона.

Отже, плануючи і втілюючи в життя програму створення іміджу організації, необхідно постійно пам'ятати, що рекламування всіх трьох згаданих елементів повинно здійснюватися одночасно, скоординовано, із максимальним урахуванням різноманітних обставин.

Масова свідомість має стійку звичку зіставляти різноманітні об'єкти з певними людськими якостями. Саме такі якості й повинен мати імідж

організації. Він має свідчити про те, що організація є «дружньою», «турботливою», «порядною», такою, що «справляє враження» тощо. Проте вся складність у тому, як досягти бажаного результату, зробити так, щоб створюваному іміджу повірили різні групи громадськості.

Абстрагуючись від труднощів теоретичного плану підсумуємо загальні ознаки іміджу, які можуть реально функціонувати на практиці.

По-перше, імідж повинен бути синтетичним, плануватися для створення певного враження з допомогою використання фірмового знака, торгової марки та сорту товару.

По-друге, «образ організації» має бути правдоподібним, вірогідним. Нікому не потрібен імідж, якщо він не користується довірою у людей. Імідж повинен ідентифікуватися з конкретною організацією або особою. Щоб бути живим і набути більшої популярності, ніж сам оригінал (тобто організація), він повинен відповідати вимогам здорового глузду. Кращий шлях до правдоподібності - стримані висловлювання, применшення, замовчування.

По-третє, він повинен бути пасивним. Оскільки імідж певною мірою відповідає дійсності, то той, хто створює його (у даному випадку організація), швидше прагне уподібнитися іміджу, ніж робити імідж своєю подобою. Споживачі (потенціальні клієнти) також мають певним чином відповідати іміджу. Усі ці співвідношення по своїй суті є пасивними. Основні зусилля у справі створення іміджу докладають не організації взагалі, а експерти і службовці, в обов'язки яких входить його збереження. І якщо імідж уже сформувався, він взагалі стає настільки важливою реальністю, що вона зумовлює поведінку організації, а не навпаки. Спочатку імідж є подобою організації, потім організація стає подобою іміджу.

По-четверте, образ має бути яскравим і конкретним. Він краще спрацьовує, якщо апелює до почуттів, швидко сприймається, коли

зосереджується на певних рисах і яскраво висвітлює одну або кілька характерних ознак організації.

По-п'яте, образ корпорації повинен бути спрощеним. Щоб уникнути небажаних ефектів, він має бути простішим, ніж об'єкт, який він репрезентує. Най ефективнішим є імідж, який простий і швидко запам'ятовується.

Висновок. Імідж організації - це образ організації, який існує у свідомості людей. Можна навіть сказати, що в будь-якій організації існує імідж поза залежністю від того, хто над ним працює і чи працюють над ним узагалі.

Сприятливий образ-імідж повинен бути адекватним, оригінальним, пластичним і мати точну адресу. Бути адекватним - значить відповідати реально існуючому образу чи специфіці фірми. Бути оригінальним - значить відрізнитися від образів інших фірм (товарів), особливо однотипних. Бути пластичним - значить не застарівати, не виходити з моди, змінюючись, здаватися незмінним. Мати точна адресу - значить бути привабливим для визначеної цільової аудиторії, тобто для дійсних і потенційних замовників.

Пристаюючи до створення іміджу, необхідно з'ясувати, по-перше, рід діяльності фірми в даний час і в перспективі; по-друге, чим товари (послуги) фірми відрізняються від товарів (послуг) конкурентів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шкардун В.Д. Оценка и формирование корпоративного имиджа предприятия/ Маркетинг в России и за рубежом, №3, 2001
2. Джи Б. Имидж фирм. Планирование, формирование, продвижение. — СПб.:Издательство «Питер», 2000.-224с.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИНИЦТВА

*А.Ю. Мироненко, магістрат
Миколаївського державного аграрного університету*

У статті по матеріалах одного з сільськогосподарських підприємств Миколаївського району розраховані резерви підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва.

Ключові слова: рослинництво, ефективність, резерви, прибутки, урожайність

Постановка проблеми. В останні роки ефективність виробництва продукції рослинництва в Україні знижується, що потребує розробки напрямків її підвищення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання зерно-виробництва підіймали в своїх працях В.І. Бойко, М.Г. Лобас, П.І. Гайдуцький, П.Т. Саблук, В.Ф. Сайко, В.П. Ситник, Л.М. Худолій, М.І. Щур, О.М. Шпичак та інші. В працях цих вчених розглядається питання зерновиробництва на прикладі республіки або області. Але зміна економічних умов потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. На матеріалах ДП "СП" Сонячне" розрахувати резерви підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва.

Виклад основних матеріалів дослідження. Ефективність виробництва продукції рослинництва залежить від багатьох факторів, які впливають на ціну реалізації, собівартість, урожайність.

Урожайність рослинницьких культур залежить від багатьох факторів, в тому числі від дотримання технологічних процесів, якості насіння, якості землі, погодних умов, рівня розораності земель, тощо.

Фактори, від яких залежить урожайність є резервами їх росту. Ми розглянемо на прикладі ДП СП "Сонячне" резерви, які не потребують

додаткових фінансових вкладень. Одним з таких резервів є посів по кращих попередниках. В наступній таблиці розглянемо динаміку по кращих попередників для зернових і соняшнику(табл.1).

Таблиця 1

Динаміка кращих попередників для зернових і соняшнику
в ДП "СП" Сонячне"

Показники	Роки			2008 р. у % до	
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2006 р.	2007 р.
Кращі попередники, для зернових і соняшнику всього	1251	1520	1485	118,71	97,70
в тому числі:					
- чорний пар	500	1080	1255	251,00	116,20
- однорічні трави	467	197	10	2,14	5,08
- багаторічні трави	254	243	220	86,61	90,53
допустимі попередники					
- кукурудза на силос	255	130	-	X	X
площа посіву					
- зернових	2617	733	1470	56,17	200,55
- соняшнику	758	866	892	117,68	103,00
питома вага посіву зернових і соняшнику по кращих попередниках, %	37,1	95,1	62,9	169,54	66,14

Як свідчать дані таблиці 1 в ДП СП "Сонячне" кращими попередниками для зернових і соняшнику є чорний пар, однорічні і багаторічні трави. Зернобобові культури не висівають, а у 2008 році була відсутня кукурудза на силос, в результаті чого скоротилася площа кращих попередників в порівнянні з 2007 роком на 33,86 %. Якщо в 2007 році кращими попередниками було забезпечене 95,1% посівів соняшнику і зернових, то у 2008 році лише 62,9%. Із кращих попередників скоротилися площі посіву однорічних і багаторічних трав. Натомість зросла площа чорного пару. Слід відмітити, що відбувається тенденція значного зростання площі чорних парів, які є найкращими попередниками для зернових культур і соняшнику.

В наступній таблиці розглянемо сортовий склад зернових і соняшнику у 2008 році в досліджуваному господарстві(табл.2).

Сортовий склад зернових і соняшнику у 2008 році в ДП "СП" Сонячне"

Культури	Сорти	Площа посіву, га	Урожайність, ц/га
Зернові			
Пшениця озима	"Ніконія"	300	25
	"Дріада"	300	26,9
	"Вікторія"	350	18,9
	"Знахідка"	330	24,2
Ячмінь озимий	"Росава"	60	31,6
Ячмінь Ярий	"Едем"	120	17,1
Соняшник	"Світоч"	200	6,3
	"Дарій"	232	2,5
	"Ковчег"	100	2,6
	"Погляд"	100	2,7

Як видно з даних таблиці 2 в ДП СП "Сонячному" вирощують соняшник таких сортів як "Світоч", "Дарій", "Ковчег", Погляд, які дають низькі врожаї. В той же час відсутні такі високоврожайні гібриди як "Філокс", "Злива", "Злата", "Захист", "Фрагмент", "Знахідка". Пшениця вирощується сортів "Дріада", "Ніконія", "Вікторія", "Знахідка". Але відсутні перспективні сорти "Землячка", "Айсберг", "Дельфін", "Золоте руно", "Перлина одеська", "Агроновіт". Ячмінь вирощують сорту "Росава", однак відсутні стійкі і високоврожайні сорти "Метелиця", "Луксор", "Тайна".

Одним з напрямків збільшення обсягів виробництва є удосконалення структури посіву. За рекомендованою структурою зросте площа кращих попередників для зерна і соняшнику, зросте площа зернових, що дає прибавку валових зборів зерна, знизиться площа соняшнику, що знизить негативний вплив на землю, рекомендована структура посівів розроблена на основі рекомендацій вчених для нашої області.

Використовуючи рекомендовані структури посівів господарство додатково отримає 2912,5ц зерна та втратить 1390,8ц соняшнику.

Сприяє зростанню урожайності зниження рівня розораності орних земель в досліджуваному господарстві на 10-15%.

За свідченням агрономічної служби через не своєчасну підготовку техніки не весь урожай було зібрано в оптимальні строки. При збиранні урожаю в оптимальні строки підприємство може додатково отримати 2750 ц зерна та 604,0 ц соняшнику.

В 2008 році по кращих попередниках було засіяно 62,9% зернових і соняшнику. Якби всі посіви цих культур були здійснені по кращих попередниках господарство додатково отримала б 1775 ц зерна і 543,6 ц соняшнику. Резерви зростання валових зборів соняшнику за рахунок сортозаміни, збирання урожаю в оптимальні строки посіву по кращих попередниках перекрили втрати, які могло б понести підприємство за рахунок удосконалення площі посіву, та отримати додатково 108 ц насіння соняшнику. За рахунок вище перелічених напрямків господарство мало можливість у 2008 році додатково отримати 10037,5 ц зерна.

За рахунок зростання валових зборів урожайність зернових зростає до 30,13 ц/га, соняшнику до 5,35 ц/га. Розрахункові валові збори зернових дорівнюють 44293,5 ц, соняшнику – 3382,4 ц.

Як вже відмічалось для підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва треба підвищувати її урожайність і ціни реалізації, знижувати собівартість.

Використовуючи розрахункові дані (з залученням резервів виробництва і реалізації продукції рослинництва) визначимо розрахунковий прибуток і рівень рентабельності у наступній таблиці (табл.3).

Як свідчать дані таблиці 3 залучення розрахункових показників, які отримані в результаті використання резервів виробництва і реалізації продукції рослинництва, її ефективність суттєво зростає. Виробництво зерна і соняшнику із збиткових стає прибутковим. Урожайність і ціна, прибуток і рівень рентабельності зростають, собівартість знижується.

Порівняння фактичних і розрахункових показників ефективності
виробництва зерна і соняшнику в ДП "СП" Сонячне" в 2008 році

Показники	Фактичні		Розрахункові		Відхилення (+,-)	
	зерно	соняшник	зерно	соняшник	зерно	соняшник
Урожайність, ц/га	23,3	3,8	30,1	5,3	6,8	1,5
Ціна 1 ц, грн	65,6	94,1	91,7	218,3	26,1	124,2
Собівартість 1ц реалізованої продукції, грн	76,6	96,4	66,8	38,6	-9,8	-57,8
Прибуток(+), збиток(-) в розрахунку на: - 1 ц	-11,0	-2,3	24,9	197,7	35,9	200,0
- 1 га	- 193,3	-7,7	565,1	1047,8	758,4	1055,5
Рівень рентабельності, %	-14,4	-2,5	37,3	465,5	51,7	468,0

За рахунок вибору більш вигідних каналів реалізації зерна і соняшнику, середня ціна реалізації зерна зростає до 91,7 грн, соняшнику до 218,3 грн

Висновки. Дослідження показало, що для підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва, за допомогою методів економічного аналізу можна знайти внутрішні резерви які не потребують додаткових фінансових вкладень, а тільки дотримання технологічного процесу виробництва та дійового маркетингу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаркуша О.М. Сучасний стан і подальший розвиток землеробства на Миколаївщині/О.М. Гаркуша// Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2004.-Вип. 2. – С. 3-8.
2. Чмирь С.М. О.М.Деякі теоретичні підходи до сучасної практики зернового виробництва в Україні/С.М. Чмирь// Економіка АПК. – 2007. — №11. — С. 79-81.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕНСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА

Д.М. П'янік, студент

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто можливість виведення зернового господарства із кризового стану за допомогою впровадження інтенсивних технологій. Запропоновані відповідні заходи щодо підвищення ефективності виробництва зернових культур.

Ключові слова: *інтенсивні технології, інтенсифікація, економічна ефективність, організація праці.*

Постановка проблеми. Нарощування виробництва продукції має дуже важливе значення для підвищення ефективності зернового господарства. Без продовольчого зерна не може обходитися будь-яка держава для забезпечення потреб у продовольстві населення а також потреб експорту, а без кормового зерна неможливий розвиток тваринництва. Однак протягом останніх років обсяги виробництва зернопродукції постійно скорочувалися.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми підвищення ефективності виробництва зерна приділяли вітчизняні вчені-аграрії: Дергач І.В., Саблук П.Т., Зінченко О.І., Чмирь С.М., Лебедев К.А., Дзюба М.О., Сиченко О.О., Салатенко В.Н. та ін. Крім того, підходи цих вчених до вирішення становлення та розвитку інтенсивних технологій виробництва зерна в аграрному виробництві потребують адаптації до ринкових умов господарювання а також дотримання технології вирощування, що і підтверджує актуальність теми дослідження.

Постановка завдання. Обґрунтувати доцільність застосування інтенсивних технологій для підвищення ефективності виробництва зерна та збільшення його обсягів. Також слід розглянути можливість виведення зернового господарства із кризового стану за допомогою впровадження цих інтенсивних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виробництво зерна – провідна галузь сільського господарства країни. Зернові культури в Україні займають близько половини посівних площ. Урожайність зернових культур становить приблизно 30 ц з 1 га, що значно поступається урожайності у розвинутих європейських країнах, де вона досягла вже близько 70-80 ц з 1 га. У зв'язку з цим, підвищення врожайності всіх зернових культур слід розглядати як ключовий напрям у розвитку зернового господарства. Зернова галузь повинна забезпечити зростаючі потреби країни в високоякісному продовольчому та фуражному зерні а також потребу в експорті. Одним з найважливіших напрямків підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва України в сучасних умовах являється його всебічна інтенсифікація, яка дасть змогу забезпечити одержання високих врожаїв. Стабілізація і нарощування темпів виробництва зерна на основі застосування інтенсивних технологій можуть забезпечити врожай зерна на рівні 60-70 ц з 1 га. Але протягом багатьох років матеріально-технічні засоби інтенсифікації зерновиробництва залучалися без урахування природно-екологічних умов регіонів. В результаті характерною ознакою галузі є сповільнені темпи росту урожайності і також зниження ефективності виробництва зерна.

Інтенсивні технології передбачають застосування більш ефективних засобів виробництва і технологічних процесів, використання передових методів організації праці, досягнень науково-технічного прогресу. А саме: розміщення посівів по кращих попередниках, використання високоврожайних районованих сортів, раціональне внесення добрив, оптимальне використання засобів захисту рослин, проведення технологічних робіт у оптимальні строки. Іншими словами, ці технології є основою подальшого підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, оскільки за рахунок впровадження цих технологій і вдосконалення організації праці за порівняно менших ресурсів можна одержати більшу кількість продукції з меншими витратами на її

виробництво [1, с. 61]. Тобто, зростання урожайності та підвищення ефективності виробництва на мою думку, повинно бути результатом впровадження цих інтенсивних технологій. Слід також зауважити, що ці технології пов'язані з додатковими витратами, які повинні окуповуватися. В іншому випадку, якщо ці витрати не будуть окуповуватися, то виробництво взагалі буде не ефективним. Для того щоб знизити собівартість продукції і підвищити рентабельність трудомістких культур, слід підвищити їх врожайність за рахунок підбору високопродуктивних сортів і мінімізацією технологічних процесів вирощування. Треба замінювати трудомісткі операції менш трудомісткими (оранку — поверхневим і навіть нульовим обробітком), раціонально використовувати добрива, тобто оптимізувати систему живлення, зменшити витрати на збирання і перевезення продукції та ін.. Саме тому інтенсифікація є важливим процесом для підприємства, і це завдання для керівних працівників і спеціалістів підприємства повинно визначати стратегію і тактику організації виробництва.

Інтенсивні технології вирощування зернових культур неможливі без комплексної механізації [2, с.144]. Вона є основою впровадження інтенсивних технологій вирощування зернових культур і забезпечує зростання продуктивності праці при виробництві зерна. Забезпеченість господарства надійною системою машин дає змогу якісно і в оптимальні строки виконувати всі види робіт, що сприяє підвищенню врожайності зернових культур і значно зменшує втрати зерна.

Передпосівний обробіток ґрунту під ярі колосові культури може бути спрощений без шкоди для врожаю шляхом заміни культивування боронуванням за умов сприятливого фізичного стану ґрунту. Наприклад, весняну оранку під ярий ячмінь можна замінити дискуванням ґрунту або обробітком важкими культиваторами на глибину 12-14 сантиметрів восени. У разі запровадження прийомів мінімалізації обробітку ґрунту, слід брати до уваги можливість скорочення рекомендованих операцій в

одній з ланок системи обробітку: основного, передпосівного чи по догляду за посівами. Під час підготовки ґрунту під озимі культури слід дотримуватись встановлених і перевірених практичних заходів: проведення луцення поля без розриву у часі із збиранням попередника, доведення поля до посівного стану в комплексі з основним його обробітком, проведення передпосівного обробітку ґрунту в єдиному комплексі з сівбою. Що стосується захисту посівів зерна, то важливим фактором підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва є захист їх від шкідників, хвороб і бур'янів. Використання цих засобів захисту рослин дозволяє значно знизити втрату урожайності. Істотним резервом інтенсифікації виробництва зерна пшениці і підвищення його якості, разом з традиційними заходами, є використання регуляторів росту рослин. Також велике значення має внесення оптимальних доз мінеральних добрив, які в конкретних природно-кліматичних та екологічних умовах забезпечують найбільш повне використання потенційних можливостей високоврожайних сортів зернових культур. Так, при комплексному поєднанні добрив з іншими заходами існує реальна можливість одержати урожайність озимої пшениці до 50-60 ц/га (ще раз нагадаю, що середня урожайність озимої пшениці по Україні становить 30 ц/га). Одним із шляхів підвищення ефективності виробництва зерна є впровадження в господарствах високоврожайних сортів і гібридів, стійких проти хвороб і придатних для вирощування на зрошуваних землях. Особливого значення у цьому зв'язку набуває поліпшення селекції і насінництва зернових культур. В наші степовій зоні поширені такі районовані сорти: сорти сильної пшениці: Альбатрос одеський, Безоста 1, Донецька 46, Дончанка 3, Красуня одеська, Одеська 162, Одеська 265, Одеська 267, Символ одеський, Скіф'янка, Фантазія одеська та ін.; цінної пшениці: Витязь, Зерноградка 8, Находка 4, Одеська 161, Федорівна, Херсонська остиста та ін..

Отже, можна відмітити, що у підвищенні ефективності виробництва зерна значне місце займає оптимізація сортового складу. Під оптимальною розуміють таку структуру посівів, при якій на кожному полі, відведеному під відповідну культуру, висівають сорт, що забезпечує найбільш повне використання потенціальної родючості ґрунту. Зокрема, встановлено рядом науковців, що висів озимої пшениці новими районованими сортами в порівнянні зі старими забезпечують приріст урожаю до 20-25%, а орієнтування виробників зерна на придбання насіння, виробленого в межах регіону дозволяє підвищити врожайність зерна на 5-10% за рахунок більшої адаптованості насіння до умов зони вирощування, здешевлення вартості виробництва зерна через зменшення транспортних та митних витрат, налагодження прямих схем постачання. Важливою складовою системи заходів, які сприяють підвищенню продуктивності, поліпшенню якості й ефективності зерна в степових районах півдня України, велике значення має правильне і раціональне її розміщення в полях сівозмін. Ця культура досить вимоглива до місця в сівозміні. Правильний добір попередників позитивно впливає на ефективність виробництва цієї культури.

Нарощування обсягів виробництва зерна повинно супроводжуватися заходами, спрямованими на підвищення урожайності. Це можливо за умови проведення вищевказаних заходів (збільшення внесення органічних та мінеральних добрив, використання засобів захисту посівів) а також, що дуже важливо - якісної доробки зерна на токах та його правильного зберігання. Необхідно підняти на вищий рівень нормативно-технологічне забезпечення системи заготівель, зберігання зерна та довести більшість стандартів і методів визначення якісних показників сировини та готової продукції до світового рівня [3].

Зростання врожайності зернових культур стримується, насамперед, недостатнім рівнем інтенсифікації галузі, нехтуванням вимог агротехніки і технології виробництва. Досвід свідчить, що лише

застосування раціональної системи землеробства, до якої входить комплекс взаємопов'язаних агротехнічних, меліоративних, економічних і організаційних заходів та врахування умов даної зони і підприємства, ефективне використання землі, може забезпечити підвищення врожайності зернових культур. Одним із шляхів підвищення економічної ефективності виробництва зерна є впровадження прогресивних форм організації і оплати праці. Підвищення рівня оплати стимулює особисту матеріальну зацікавленість у зростанні продуктивності праці і є реальною умовою збільшення виробництва продукції.

Висновки. Отже, розвиток зернового господарства України, на жаль, характеризується переважно затратним процесом інтенсифікації, незважаючи на те, що наші землі мають великий потенціал. Також в надважкому становищі знаходяться системи зрошення а також матеріально-технічна база підприємств. Це обумовлено нестачею коштів у господарств, це і є першопричиною функціонування затратного механізму господарювання. В результаті характерною ознакою галузі є сповільнені темпи росту урожайності (особливо в останні роки), зниження ефективності виробництва зерна. Тому вкрай необхідно застосовувати більш раціональні методи вирощування зернових культур, що дасть змогу хоча б частково виключити залежність від несприятливих погодних умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дергач І.В. Економічна сутність та напрямки розвитку інтенсифікації аграрного виробництва / Дергач І. В., Саблук П. Т. // Економіка АПК. – 2006. - №6. - С. 61-63.
2. Зінченко О.І. Організаційно-господарські основи рослинництва / Зінченко О.І., Салатенко В.Н. // Рослинництво. К.: Аграрна освіта, 2001. – С. 144.
3. Чмирь С.М. Ефективність ринку зерна / Чмирь С.М. // Економіка АПК.- 2009. - №4. - С. 117.

ЗЕРНОВИРОБНИЦТВО В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ю.С. Табуницький, студентка

Миколаївський державний аграрний університет

У статті досліджено тенденції зернової галузі роки в Україні за останні три роки, визначено основних товаровиробників даної галузі, а також місце України серед світових виробників зерна, запропоновано основні методи для підвищення валового збору зернових і діяльності галузі загалом.

Ключові слова: зерновий сектор, галузь, виробництво, матеріально-технічне забезпечення, урожайність, зернові культури.

Постановка проблеми. Зерновий сектор України є стратегічною галуззю економіки держави, що визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни, зокрема продуктів переробки зерна і продукції тваринництва, формує істотну частку доходів сільськогосподарських виробників, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій, формує валютні доходи держави за рахунок експорту. Зернова галузь є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу та основою аграрного експорту [1].

Природно-кліматичні умови та родючі землі України сприяють вирощуванню всіх зернових культур і дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно, в обсягах, достатніх для забезпечення внутрішніх потреб і формування експортного потенціалу. Разом з тим, подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо технічно-технологічних, організаційно-економічних та ринкових умов функціонування всього комплексу [2].

Матеріально-технічне забезпечення зерновиробництва та ефективність праці не відповідають світовим стандартам і потребам галузі. Відсутність достатніх фінансових ресурсів стримує впровадження новітніх технологій, використання високоякісного насіння, обмежує застосування

інших матеріально-технічних ресурсів. Виробництво зерна стає все більш залежним від впливів погодних факторів.

Нераціональне використання земельних ресурсів і низька культура землеробства призводить до виснаження і деградації ґрунтів, зменшення вмісту в них гумусу та поживних речовин. Недостатніми є якість трудових ресурсів та стан науково-дорадчого супроводження зерновиробництва [3].

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження тенденцій зерновиробництва в Україні (на прикладах основних культур), визначення та аналіз основних проблем в даній галузі, а також на основі дослідженої літератури визначення основних методів збільшення валового виробництва зерна та покращення його якості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі всебічно представлено стан та розвиток зернової галузі в різних її аспектах. Значний внесок в діагностику стану та перспектив виробництва зерна внесли вітчизняні вчені, зокрема П. Саблук, В. Лихочвор, А.Шпичак, Н.Лобас, С.Бакай, П.Гайдуцький та інші

Виклад основного матеріалу дослідження. Виробництво зернових культур традиційно займає лідируючі позиції в структурі виробництва продукції рослинництва та й загалом всього сільськогосподарського виробництва України. В середньому протягом останніх трьох років в структурі валової продукції сільського господарства зернові культури сформували 18% загального обсягу виробництва сільськогосподарської продукції. Для більш чіткого розуміння тенденцій на зерновому ринку розглянемо ситуацію в рамках основних культур (пшениця, ячмінь, кукурудза).

Останніми роками у зерновому господарстві України намітилася тенденція до нарощування обсягів виробництва, що дало Україні змогу повернутися на світовий ринок зернових у ролі одного з потужних виробників та експортерів зернових культур. Урожай зернових 2008/2009 маркетингового року став найбільшим за історію незалежності України.

Завдяки такому результату, Україна увійшла до складу шістьох країн-лідерів виробників зерна. При чому такий високий урожай у 2008–2009 зерновому сезоні став можливий більшою мірою за рахунок сприятливих погодних умов, так як рівень технологічної ефективності виробництва потребує вдосконалення, про що свідчить невисока якість зібраного врожаю.

Основними товаровиробниками зернових культур в Україні є сільськогосподарські підприємства. Щорічно три чверті врожаю зернових виробляється у відповідній категорії господарств (табл. 1).

Таблиця 1

Посівні площі, валовий збір та урожайність основних зернових культур за видами

Культури	Посівні площі, млн. га			Валовий збір, млн. тонн			Урожайність, ц з 1 га		
	2007р.	2008р.	2009р.	2007р.	2008р.	2009р.	2007р.	2008р.	2009р.
	Сільськогосподарські підприємства								
Зернові та зернобобові культури, всього, у тому числі:	11,71	11,87	11,78	22,85	42,09	35,82	22,30	35,50	30,40
Пшениця	5,17	5,77	5,44	11,51	21,59	17,06	23,60	37,40	31,40
Ячмінь	3,55	3,12	3,53	4,12	9,71	9,03	14,80	31,10	26,40
Кукурудза	1,51	1,81	1,49	5,73	8,98	8,14	41,90	49,50	54,60
	Господарства населення								
Зернові та зернобобові культури, всього у тому числі:	3,41	3,51	3,69	6,45	11,20	10,19	20,20	31,9	27,6
Пшениця	1,12	1,28	1,32	2,43	4,29	3,83	22,70	33,50	29,10
Ячмінь	1,43	1,06	1,46	1,86	2,90	2,82	14,20	29,70	24,50
Кукурудза	0,58	0,63	0,60	1,69	2,46	2,33	31,60	39,30	39,10

Частка населення у виробництві зернових культур залишається досить низькою, враховуючи той факт, що в землекористуванні населення знаходиться майже 35% від загальної площі ріллі України. Однак,

здебільшого, в землекористуванні населення знаходяться невеликі земельні наділи — до 5 га, що є замало для ведення ефективного виробництва. За оцінками більшості експертів, ефективне виробництво зернових культур, в умовах стрімкого зростання вартості матеріально-технічних ресурсів, що використовуються при виробництві продукції, можливе на площах від 500 га. Крім того, технічне оснащення і фінансові можливості для виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах на порядок краще, ніж в господарствах населення.

У 2009 році сільськогосподарські підприємства одержали 35,8 млн. тонн зерна (78 % загального валового збору), господарства населення — 10,2 млн. тонн (22%). Пшениці отримано 20,9 млн. тонн (81 % до 2008 року), ячменю - 11,8 млн. тонн (94 %), кукурудзи на зерно — 10,5 млн. тонн (92 %).

З огляду на масштаби виробництва зрозуміло, що більша частина основних видів зернових культур виробляється саме в сільськогосподарських підприємствах. Для господарств населення значна частка у виробництві ячменю, жита та кукурудзи пов'язана з кормовим використанням даних культур.

Існуючі обсяги виробництва зернових культур стовідсотково забезпечують потреби внутрішнього ринку на відповідну продукцію в Україні. Протягом останніх років внутрішній попит на зернові культури потребував до 75% від загального виробництва.

За даними аналітичного центру "УкрАгроКонсалт" прогноз урожаю зерна в Україні в 2010 році коливається від 43 до 45 млн. тонн, що стосується середньострокової перспективи, в 2010-2011 роках Україна зможе в валовому зборі зернових вийти на позначку 50 млн. тонн. Такий показник передбачений в національній програмі «Зерно України».

В той же час, більшість виробників свідчать про ослаблення стимулу до вирощування зернових культур. На це існує ряд причин: досі не

визначена державна політика розвитку зернового ринку в довгостроковій перспективі, зростання собівартості виробництва зернових, низькі внутрішні ціни, низький попит, відсутність доступу до кредитів, переорієнтація державної підтримки з державних закупівель на стимулювання експорту [3]. Всі ці проблеми підштовхують товаровиробників поступово переходити на виробництво технічних культур, насамперед, високорентабельних олійних культур.

З огляду на ці важливі проблеми, Комплексною галузевою програмою "Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року" передбачено ряд заходів по збільшенню обсягів виробництва зерна, а також по підвищенню ефективності діяльності галузі, яке буде здійснено шляхом: інтенсивного ведення галузі зерновиробництва; підвищення урожайності зернових культур; удосконалення землекористування, структури посівів, попередників, обробітку ґрунту; впровадження сучасних сортів і гібридів, покращення насінництва; внесення мінеральних добрив; проведення хімічної меліорації земель, захисту рослин; підвищення якості зерна; науково-методичного забезпечення, розвитку ринку зерна; оснащення господарств технікою; освоєння ресурсозаощадних технологій; більш раціонального використання біокліматичного потенціалу і зональних природно-кліматичних умов нарощування виробництва зерна на зрошуваних землях.

Одним із основних напрямків, завдяки якому реально підвищується ефективність діяльності сільськогосподарських господарств в зерновій галузі, є впровадження заходів, що сприяють підвищенню якості зерна, а це можливо за умови дотримання новітніх технологій вирощування зернових культур та запровадження загального державного контролю за якістю зерна та продуктів його переробки, встановлення системного моніторингу його ринку [4].

Висновки. Зернова галузь виступає базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу. Нарощування

обсягів виробництва зерна та підвищення його якості нерозривно пов'язано з впровадженням організаційних заходів, спрямованих на підвищення технічного, технологічного рівня зерновиробництва, використання якісного насіння, поряд з цим ще й забезпечення сучасними методиками та приладами визначення якісних показників зерна, підвищення вимог до збереження зерна та продуктів його переробки, посилення відповідальності на хлібоприймальних, заготівельних та зернопереробних підприємствах, а також вдосконалення діючої нормативно-технічної документації.

Окремим питанням є створення повноцінного ринку землі, яке сприятиме розвитку великих компаній та агрохолдингів. В середньостроковій перспективі саме відповідні структури можуть стати в Україні основними товаровиробниками як зернових культур, так і продукції сільського господарства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комплексна галузева програма "Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року" від 23 жовтня 2007 р. N 757/101. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.4247.0>
2. Закон України "Про зерно та ринок зерна в Україні". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=37-15>
3. Закон України "Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2982-15>
4. Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України". – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1877-15>
5. Державний комітет статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПОЛІПШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРІВ

О.О.Теленчак, магістр

Миколаївського державного аграрного університету

В статті висвітлено основні функції і завдання менеджера, що поліпшують його результативність.

Ключові слова: менеджер, професіоналізм, ініціативність, ефективність праці, результативність.

Постановка проблеми. В умовах стрімкого розвитку техніки й технології виробництва, динамічних змін, споживчих властивостей продуктів і послуг росту комунікацій і взаємозалежності в управлінні принципову важливість здобуває прагнення до організаційних змін та інновацій як до можливості перешкоджати застою і забезпечувати ефективне використання всіх наявних ресурсів. Головним джерелом усіх цих можливостей стають управління, цілеспрямована діяльність, компетентність і заповзятливість керівників. Створювати умови для цього повинен керівник – менеджер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники проблеми формування особистості менеджера доводять, що важливими компонентами ефективного управління є особистісні якості керівника (М. Армстронг, Р.А. Веббер, М. Вудкок, В.В. Гамаюнов, Р.В. Гріффін, Д.У. Дункан, А.Т. Зуб, Г. Мільнер, С.Г. Смірнов, М. Френсіс, Б. Швальбе, Г.В. Щокін та ін.). На суттєву роль інтелектуальних рис особистості у підготовці менеджера звертають увагу М. Армстронг, М. Вудкок, О.П. Єгоршин, О.Є. Кузмін, А.М. Паршиков, В.А. Розанова, М. Френсіс, Б. Швальбе та ін. Як впливає з праць багатьох дослідників (В.І. Андреев, М. Армстронг, П.Ф. Друкер, А.І. Пушкар, В.І. Шеїн, Й. Шумпетер, Г.В. Щокін та ін.), управління будь-якими підприємствами з урахуванням сучасної організації праці потребує менеджерів із високим рівнем інтелекту,

відповідними здібностями, широкою уявою, які поряд з організаторськими, комунікативними вміннями, глибокими спеціальними знаннями також мають гуманітарні знання і належну кваліфікацію.

Постановка завдання. На основі досліджень визначити основні напрями та заходи покращення ефективності менеджера для поліпшення результатів його праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динамічні позитивні зрушення, що легко помітити в українській економіці початку нового століття, супроводжуються прискореною реструктуризацією українського менеджменту. Усе рідше можна зустріти менеджерів радянської школи на самих верхніх рівнях великих управлінських ієрархій, і особливо це характерно для приватних комерційних компаній. Усі частіше ті, кого ми позначили терміном “ентузіасти”, демонструють глибоко професійне володіння сучасним представленнями про управління і про бізнес.

Менеджери - основа будь-якої управлінської системи. У них особливий предмет праці - інформація, і на основі її аналізу і перетворення вони приймають рішення з виконання всіх управлінських функцій. Але стосовно оцінки їхньої роботи дедалі частіше розмежують виконану роботу і результативність, яка характеризується досягненням цілей індивідів і всієї організації як суб'єктів управління. Результативність праці керівників залежить від їх вмінь та навичок роботи.

Тому кожен менеджер несе величезну як моральну, так і матеріальну відповідальність. Це визначає і його роль на всіх управлінських рівнях, - насамперед, залежно від виявленого вміння приймати рішення в конкретних і часто змінних ситуаціях.

Управлінська праця передбачає врахування низки формальних і неформальних елементів цієї праці і відповідних кількісних критеріїв для її оцінки. От чому вона спрямована переважно на поліпшення ефективності використання людського фактора як основного носія

стратегічного конкурентного потенціалу. Це означає, що для стратегічного управління людськими ресурсами в організаціях важливо задовольнити потребу останніх у кваліфікованому, лояльному і високомотивованому персоналі.

Досвід переконує, що праця менеджера поєднує елементи управління з елементами вузькопрофесійних спеціальних даних. Це дії, пов'язані зі створенням і підтримкою ділових і інших зв'язків, з управлінням людською поведінкою і прийняттям відповідальності за успішне завершення роботи. І оскільки специфіка цієї праці дуже мінлива - за тривалістю, періодами і непередбачуваністю, важко, а іноді навіть і неможливо передбачити різноманітність завдань. Значну частину свого робочого часу менеджери витрачають на налагодження або подолання конфліктів і на вирішення невідкладних проблем.

Менеджери постійно зайняті роботою. Спостереження за їх діяльністю підтверджують факт, що вони працюють завзято і самовіддано. Особисті якості кожного з них -основна передумова гарних результатів у його роботі, показані необхідні основні як на них, так і на виконанні менеджером дії.

Сучасних менеджерів дедалі частіше сприймають як керівників-інноваторів. Але для того, щоб вони могли повноцінно виконувати цю відповідальну роль, необхідно добре знати теорію і практику сучасного управління; теорію організації і методи моделювання організаційних структур для здійснення господарської діяльності; форми і методи мотивації цілеспрямованої поведінки людей у системі управління і у всій організації; системний підхід при проектуванні ринкових структур і методи систематичного аналізу результатів роботи цих структур; чинне законодавство й основи правового регулювання управління.

Кожен менеджер повинен мати широкий погляд на речі і нестандартне мислення, уміти швидко і правильно орієнтуватися у внутрішньому взаємозв'язку факторів, що діють в організації, а також у їхній взаємодії з

зовнішнім середовищем. Він повинен бути доброзичливим, гарним психологом, ризикувати розумно і виважено, вміти розробляти бізнес-план, корегувати при необхідності і забезпечувати його виконання, робити маркетингові дослідження, прогнозувати розвиток керованої ним системи, зважаючи на потреби ринку і прагнення займати нові ніші.

У процесі своєї щоденної управлінської роботи він здійснює конкретні функції. Для реалізації їх менеджеру необхідно здійснити такі заходи:

1. Організувати і планувати діяльність своїх співробітників і свою власну роботу.
2. Розподіляти завдання, інструктувати і контролювати своїх підлеглих.
3. Оцінювати результати роботи.
4. Стежити за новинами у своїй професійній галузі.
5. Здійснювати представницькі функції.
6. Підтримувати контакти як в організації, так і поза нею.
7. Вести переговори і здійснювати інші види діяльності для створення і затвердження позитивного образу організації.

Серед найважливіших особистих якостей варто згадати: пристрасть до знань, професіоналізм і творчий підхід до роботи; наполегливість, самовпевненість і самовідданість у роботі; винахідливість, ініціативність і здатність генерувати ідеї; комунікативність; амбіційність у досягненні успіху; емоційна стабільність і стресостійкість; відкритість, гнучкість і адаптивність до можливих змін; енергійність і життєстійкість; внутрішня потреба саморозвитку і самоконтролю; організованість, ощадливість у використанні свого часу; відповідальність за роботу і прийняті рішення; потреба працювати в колективі і з колективом; здатність створювати спільні, дієві робочі групи; здатність швидко й ефективно вирішувати виникаючі проблеми тощо.

Важливим є також ділове вміння, яким повинні володіти керуючі різних ієрархічних рівнів. Уміння — це здатності, що можуть розвиватися

у тій чи іншій мірі і ефективно виявлятися на практиці. Ці здібності не з'являються від народження, а змінюються в житті людей і використовуються як допоміжний засіб для досягнення мети суб'єктом, який володіє ними. Три типи вмінь мають особливо важливе значення для керівників:

- Технічні вміння - пов'язані зі спеціальними або професійними знаннями (у сферах організації виробництва або звітності вимагають аналітичних здібностей).

Концептуальні вміння - виражаються у здатності аналізувати загальну ситуацію. Цей вид умінь дає змогу враховувати взаємозалежність між різними частинами організаційної структури і з'ясувати, як зміни в одній частині спричиняють зміни й в іншій. Такі вміння необхідні для розкриття взаємозв'язку між господарською діяльністю і громадськістю в економічному, політичному і соціальному середовищі.

Все природніше виглядають на ринку праці випускники і українських і західних бізнес-шкіл. Середовище українського менеджменту стає усе більш досконалим, усе більш досвідченим й інтелектуальним. Майбутнє України і її економіки будується вже сьогодні під керуванням цього середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економіка АПК, 2008, №11
2. Маркетинг в Україні, 2008, №3
3. Лозниця В.С. Психологія менеджменту/ В.С.Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК«ЕксОб»»,2000.-512с

ПРО ФАКТИЧНЕ ІСНУВАННЯ ІНСТИТУТУ КОЛЕКТИВНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Є.О.Юрченко., студентка

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто правове становище колективної форми власності в Україні. Висвітлено основні проблеми, пов'язані з реалізацією права колективної власності та управління об'єктами колективної форми власності. Аргументовано необхідність виділення колективної форми власності поряд з іншими у цивільному законодавстві України.

Ключові слова: *відносини власності, право колективної власності, форми власності, право спільної власності.*

Актуальність проблеми. В умовах побудови нового типу економіки в Україні, законодавство, що регулює відносини власності, не одноразово зазнавало змін. В результаті останніх Закон України «Про власність», що регулював, зокрема, і відносини колективної власності, втратив свою чинність у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України. У зв'язку з чим утворився своєрідний «законодавчий вакуум»: при фактичному існуванні колективної власності – відсутність будь-якого її нормативного регулювання, що являється нонсенсом, адже прогресивне законодавче регулювання повинно відповідати існуючим у суспільстві відносинам та їх розвитку.

Дослідження останніх публікацій. Питання регулювання відносин колективної власності, незважаючи на очевидну їх актуальність та фактичне існування поряд з іншими формами власності в нинішніх умовах вітчизняні науковці оминули увагою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Колективна власність мала відображення у Цивільному кодексі Української РСР 1963 р., який передував діючому ЦКУ (Цивільному кодексу України). Так, в ЦК УРСР1963р. зазначалося, що власність в Україні виступає в таких формах:

приватна, колективна, державна (ст. 86) [1]. Крім того, тією ж статтею встановлювалось, що крім кодексу відносини власності регулювалися Законом України «Про власність» 1991 р. Цей Закон визначав державну (в т. числі комунальну), приватну (в т. числі спільну часткову та сумісну) та колективну форми власності. Відповідно до нього право колективної власності виникало на основі: добровільного об'єднання майна громадян і юридичних осіб для створення кооперативів, акціонерних товариств, інших господарських товариств і об'єднань; передачі державних підприємств в оренду; викупу колективами державного майна; перетворення державних підприємств в акціонерні; безоплатної передачі майна державного підприємства у власність трудового колективу, державних субсидій; пожертвувань організацій і громадян, інших цивільно-правових угод. Право колективної власності ґрунтувалося на майні, що належало певному колективові громадян або колективних організацій. Суб'єктами права колективної власності виступали трудові колективи державних підприємств, колективи орендарів, колективні підприємства, кооперативи, акціонерні товариства, господарські товариства, господарські об'єднання, професійні союзи, політичні партії й інші суспільні об'єднання, релігійні й інші організації, що є юридичними особами (ст. 20 ЗУ «Про власність»)[2].

Об'єкти права колективної власності залежали від видів колективної власності — підприємства, кооперативу (колгоспу), акціонерного товариства, господарського товариства, господарського об'єднання. Об'єктами права власності колективного підприємства являлося майно, вироблена продукція, отримані доходи, що визначаються залежно від внеску. Об'єктами права власності акціонерного товариства є майно, придбане за рахунок продажу акцій, отримане в результаті його господарської діяльності, а також інше майно, придбане на підставах, не заборонених законом. Об'єктами права власності господарського товариства є грошові і майнові внески його членів, а також майно,

придбане внаслідок господарської діяльності на підставах, не заборонених законом. Тобто відносини колективної власності були пов'язані переважно з власністю на підприємства, виробничі комплекси та управління ними.

У Господарському кодексі України, що був прийнятий 16.01.2003 р. і нині є чинним, також містяться статті, що визначають та регулюють положення щодо підприємств колективної власності. Так, підприємством колективної власності визнається корпоративне або унітарне підприємство, що діє на основі колективної власності засновника (засновників). Підприємствами колективної власності є виробничі кооперативи, підприємства споживчої кооперації, підприємства громадських та релігійних організацій, інші підприємства, передбачені законом. Майно виробничого кооперативу становить колективну власність кооперативу (ст. 93 ГКУ).

Прийняття Цивільного кодексу нової редакції супроводжувалося дискусіями щодо необхідності виділення колективної як окремої форми власності. Проте на сьогодні в главі 23 діючого ЦКУ (стаття 325, 326, 327) визначено три основні форми власності: приватну, державну та комунальну[3].

Всупереч цьому положенню продовжує діяти ряд нормативних актів, в яких окремо виділяється колективна власність. Наприклад, Господарський кодекс України, що набрав чинності разом з діючим ЦКУ 01.01.04 р., містить положення про колективну власність (ст. 93, 100 ГКУ) [4].

Що цікаво, Закон України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України», на підставі якого ЗУ «Про власність» втратив чинність був прийнятий в 2007 р., тоді як ЦК набрав чинності трьома роками раніше – в 2004 р. Таким чином одночасно діяли норми Закону і ЦКУ, які фактично суперечили одне одному.

У главі 26 діючого Цивільного кодексу прописано право спільної власності, яку визначають як різновид права приватної власності, дещо ускладненого множинністю суб'єктів при єдності об'єкта (майна).

Спільна власність визначена законом (ст. 355 ЦКУ 2003 р.) як власність двох або більше осіб. Крім того, якщо в такій власності можливо виділити частки співвласників, то вона має назву спільної часткової власності (ст. 356 ЦКУ). Правовідносини спільної часткової власності можуть виникати за участю фізичних осіб, юридичних осіб, держави, територіальної громади. Змістом права спільної часткової власності є повноваження щодо володіння, користування та розпорядження спільним майном. Виходячи із повноти та абсолютного характеру права власності, кожен із учасників має право самостійно розпоряджатися своєю часткою, межею реалізації зазначених повноважень виступає воля інших співвласників, отож право спільної часткової власності здійснюється за взаємною згодою всіх співвласників [3]. Проте, при регулюванні відносин власності у випадку володіння декількома особами певними неподільними на рівнозначні діючі частини предметами виникають деякі труднощі.

Відносини власності складаються у результаті поєднання трьох складових (правомочностей власника): володіння, користування та розпорядження. Розглядаючи форми власності з точки зору реалізації цих складових права власності бачимо що можна виділити ряд відносин власності, які не дозволяють у процесі своєї реалізації використати всі вище перелічені складові в повній мірі всіма співвласниками без нехтування правами інших. Вся повнота вольової реалізації правомочностей власника існує тільки для приватної власності, оскільки суб'єкт приватної власності безпосередньо реалізує свої права щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами.

Державна і комунальна власність обмежена тим, що безпосередній суб'єкт власності здійснює свої правомочності не безпосередньо, а через відповідні органи та організації. Реалізація ж колективної власності

здійснюється від імені всього колективу співвласників його вищими органами (загальними зборами, конференціями, з'їздами тощо). Необхідність законодавчого виділення колективної форми власності впливає ще і з того, що зі вступом в чинність Цивільного кодексу України від 01.01.04 р., правовідносини власності фактично не змінилися, а законодавство зазнало змін, чим порушилася відповідність між суспільними відносинами та їх нормативним регулюванням державою.

Як приклад такої невідповідності можемо згадати колгосп «Прометей», який функціонує в с. Кавказ Березнегуватського району Миколаївської обл. За організаційно-правовою формою дане господарство є колгоспом (оскільки не зазнало розпаювання і не перейшло в приватну власність у період масового реформування сільськогосподарських підприємств) [6]. Отож виникає питання – якими нормами права регулювати діяльність даного господарства та йому подібних та які відносини власності склалися у ньому? Аналогічна проблема виникає і при розгляді інших підприємств, заснованих на власності різних осіб.

Висновки. Отже можна виділити ряд ознак, за якими колективна форма власності відрізняється від приватної та спільної: 1) різні суб'єкти колективної і приватної власності, а від права спільної власності право колективної власності відрізняється за кількістю суб'єктів (для права загальної спільної власності характерна безліч суб'єктів і спільність об'єкта, у той час як право колективної власності може належати одному суб'єкту – колективу); 2) різниця в порядку реалізації правомочностей власників. Відповідно до діючого законодавства спільна власність здійснюється, виходячи з повноти та абсолютного характеру права власності кожним співвласником у повній мірі, тобто кожен співвласник має право самостійно розпорядитися своєю часткою, в тому числі і відчужити її (ст. 361 ЦКУ) [2], тоді як право колективної власності повинно передбачати розпорядження майном по більшості голосів тобто дещо змінюється тріада «володіння – користування – розпорядження».

При цьому головним залишається володіння кожним членом колективу своєю часткою майна з одночасним користуванням і розпорядженням усіма його членами часткою майна кожного з них; 3) коло об'єктів: Перш за все до числа об'єктів колективної власності слід віднести об'єкти, які при поділі втрачають свої первісні функції, тобто, в першу чергу – це цілісні майнові комплекси.

Таким чином, ми визначили, що колективна власність має притаманні лише їй ознаки, що дозволяє говорити про необхідність виділення її як окремої форми власності поряд із приватною, державною та комунальною. Це можна реалізувати шляхом внесення відповідних положень до Цивільного кодексу України. До сфери регулювання цих законів слід віднести, в першу чергу, відносини щодо володіння та управління підприємствами та господарськими комплексами (так звану корпоративну власність), а також відносини щодо володіння неподільними об'єктами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс Української РСР від 18.07.1963.- № 1540-VI /Офіційний сайт Верховної Ради України.- Шлях доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про власність» від 07.02.1991 /Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР).-1991.- № 20, ст. 249.
3. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар. Видання четверте, перероблене та доповнене.-Х.: ТОВ «Одіссей», 2008.-1200 с.
4. Господарський Кодекс України./ Відомості Верховної Ради України (ВВР).-2003.- № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.
5. Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14.02.92./ Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 1992.- № 20, ст.272.
6. Крещук В. Непокоренный Прометей /В. Крещук // Щотижневик Слово.- 2009 г.- № 45.- С.12-14.

НЕОБХІДНІСТЬ ТА РОЛЬ ІНТЕНСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

І. А. Кізіма, магістр

Миколаївський державний аграрний університет

Визначено сутність, роль, умови та значення інтенсивних технологій при вирощуванні зернових культур. Розглянуто сучасний стан використання інтенсивних технологій зерновиробництва у світі та в Миколаївській області.

Ключові слова: зерновиробництво, інтенсивні технології, зернова галузь, аграрний сектор.

Актуальність проблеми. Зерновий сектор Миколаївщини є важливою галуззю економіки області, що визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення регіону, зокрема продуктів переробки зерна і продукції тваринництва, формує істотну частку доходів сільськогосподарських виробників, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій. Зернова галузь є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу та основою аграрного сектору.

Аналіз останніх досліджень. Над проблемами ефективного ведення зернового господарства в Миколаївській області працювали І.О. Банєва [1], О.М. Політуха [2], С.М. Чмирь [3] та інші вчені. В роботах цих авторів розкриваються причини незадовільного стану зерновиробництва та основні аспекти підвищення ефективності його виробництва. Разом з тим, подальший розвиток галузі вимагає ґрунтовної економічної оцінки, перегляду цілого ряду позицій щодо техніко-технологічних, організаційно-економічних та ринкових умов функціонування всього комплексу, в першу чергу, за рахунок використання інтенсивних технологій.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування необхідності впровадження інтенсивних технологій при вирощуванні зернових культур в сучасних економічних умовах Миколаївської області.

Результати дослідження. Збільшення виробництва зерна і підвищення його якості залишається основною проблемою сільськогосподарського виробництва в Україні. Дану проблему можна вирішити лише на основі раціонального використання земельних ресурсів, впроваджуючи в кожному господарстві науково-обґрунтовану систему землеробства, підвищуючи родючість ґрунту і застосовуючи інтенсивні технології вирощування зернових культур.

Суть інтенсивної технології полягає в оптимізації умов вирощування культури на всіх етапах її росту і розвитку, що означає: розміщення культури по кращих попередниках; застосування сортів інтенсивного типу, які позитивно реагують на високий агрофон, стійкі до полягання, мають з високу якість зерна; оптимальне забезпечення культури елементами мінерального живлення з урахуванням їх вмісту у ґрунті на різних стадіях розвитку культури; дробове внесення добрив (азотних) згідно з даними діагностики ґрунту і рослин; застосування інтегрованої системи захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів; регулювання росту рослин ретардантами; якісне виконання усіх технологічних прийомів, що сприяють захисту ґрунту від ерозії, нагромадженню вологи, створенню інших сприятливих умов росту рослин [4, с. 207]. Інтенсивна технологія вирощування зернових культур включає комплексну концентрацію добрив, пестицидів, регуляторів росту рослин, нових технологічних засобів та інших виробничих ресурсів, меліорацію (за потреби).

Значну увагу використанню інтенсивних технологій було приділено у комплексній програмі «Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року». Цей важливий документ являє собою виконання положень Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 №1158.

Згідно програми передбачається поступове збільшення виробництва зерна до 50 млн. тонн у 2015 році. Збільшення обсягів виробництва зерна

здійснюватиметься шляхом: інтенсивного ведення галузі зерновиробництва; підвищення врожайності зернових культур; удосконалення землекористування, структури посівів, попередників, обробітку ґрунту; впровадження сучасних сортів і гібридів, покращення насінництва; внесення мінеральних добрив; проведення хімічної меліорації земель, захисту рослин; підвищення якості зерна; науково-методичного забезпечення розвитку ринку зерна; забезпечення господарств ресурсозаощадними технологіями і відповідною технікою; більш раціонального використання біокліматичного потенціалу і зональних природнокліматичних умов, нарощування виробництва зерна на зрошувальних землях.

Отже, використання досягнень науково-технічного прогресу – освоєння господарствами інтенсивних технологій вирощування зернових культур – основний наголос. Створення і прискорення впроваджених у виробництво нових сортів і гібридів зернових культур може забезпечити 30-35% прогресу валового збору зерна.

Науковими установами розроблені і запроваджуються у виробництво сучасні зональні конкурентоспроможні інтенсивні технології вирощування зернових культур з урожайністю зерна озимої пшениці 50-60 ц/га, ярого ячменю – 40-45 ц/га, гороху – 35-40 ц/га, кукурудзи – 70-100 ц/га. Двічі в галузевій програмі наголошено на застосуванні регуляторів росту рослин як одного з елементів виконання завдань держави – забезпечення продовольчої безпеки.

Інтенсивні технології вирощування зернових культур активно використовуються в зарубіжних країнах. Так, наприклад, для Великобританії характерним є високий рівень розвитку зернового господарства. Застосування інтенсивної системи оброблення, розробленою фірмою ICI, засновано на загущеному посіві, дробовому внесенні високих норм азотних добрив, інтенсивному захисту від бур'янів, хвороб і шкідників, боротьбі з поляганням рослин. У виробничих умовах ця

технологія дозволяє одержувати врожаї озимої пшениці до 100 ц/га в сівозміні і не менш 60 ц/га в монокультурі. Відмінною рисою інтенсивної технології оброблення озимої пшениці в цій країні є своєчасне і високоякісне виконання всіх технологічних операцій, точне дотримання норм, термінів і способів внесення мінеральних добрив і засобів хімічного захисту рослин. Це досягається за рахунок організації оперативного біологічного контролю за станом посівів, використання постійної технологічної колії, застосування більш досконалих машин, пристосувань і їхнього ретельного регулювання.

У США на початку 80-х років ХХ ст. була розроблена компанією Farmland industries інтенсивна технологія оброблення пшениці, яка передбачає внесення в середньому на гектар 170 кг азоту. Азотні добрива за цією технологією рекомендується застосовувати дрібно. Основне добриво вносять врозкид. У разі потреби вносять мікродобрива. Однак у зв'язку з тим, що в США через природнокліматичні умови неможливий європейський рівень інтенсифікації, у країні дуже швидко після апробації інтенсивних технологій (ІСМ — intensive management system) перейшли в багатьох штатах до принципів технології MEY (maximum economic yield) — економічно найбільш вигідного врожаю. Головні елементи цієї технології: посів озимої пшениці сертифікованим, протравленим насінням зі зменшеною нормою висіву і залишенням технологічної колії; дробове внесення азоту в 2 терміни: до посіву і рано навесні разом з гербіцидом; однократна обробка фунгіцидами. Регулятори росту застосовують лише у випадку погрози полягання, в основному ж боротьба з ним ведеться підбором стійких сортів і регулюванням азотного добрива. Усі додаткові витрати за даною технологією окупаються збільшенням врожаю зерна порядку 3,4 ц/га [4, с. 83].

В Миколаївській області за останні роки площі вирощування зернових культур за інтенсивними технологіями постійно зростають. Як зазначає С.М. Чмирь, вирощування зернових культур за інтенсивною технологією

дозволило одержати наступні прирости врожайності до середнього обласного рівня: по озимій пшениці – 14,2%, озимому ячменю – 16,0%, ярому ячменю – 22,3 і кукурудзі – 14,4% [3, с. 28].

Аналіз структури посівних площ Миколаївської області у 2008 р. в порівнянні з 2007 р. свідчить про наступне. Питома вага зернових культур зменшилась на 5 в.п. Змінилася і структура посівів у групі зернових культур. Так частка ячменю ярого зменшилась на 20,6 в.п., ячменю озимого – на 3,1 в.п., пшениці ярої – на 0,5 в.п., натомість кукурудзи на зерно та пшениці озимої – збільшились на 0,8 в.п. та 14,8 в.п. відповідно.

Розглядаючи динаміку посівних площ у групі зернових, слід відмітити, що розширились посіви лише озимих пшениці, ячменю та жита (відповідно на 42,7%, у 1,6 раза та у 2,3 раза) і кукурудзи на зерно (на 21,3%). Суттєво (на 82,7%) скорочено посівні площі під пшеницею ярою; на 66,3% – під зернобобовими; на 52,5% – під ячменем ярим; на 44,4% – під вівсом; на 20,4% – під гречкою; на 9% – під просом.

Погодні умови 2008 року були сприятливими для вирощування переважної більшості агрокультур. Зокрема, для зернової групи рік, що минув, видався найбільш врожайним за останні дев'ять років, за виключенням 2001 р., коли продуктивність площ збирання досягла відмітки 29,5 ц з га. Так, у 2008 р. врожайність зернових культур в усіх категоріях господарств становила 28,7 ц з 1 га, що перевищує аналогічний показник 2007 р. у 2,3 рази, а 2000 р. – вдвічі. Доречно відмітити, що половині районів області вдалося перевищити загальнообласний показник.

Під урожай 2008 р., порівняно з 2007 р., кількість внесених добрив на кожний гектар посівів кукурудзи на зерно збільшилась на 13,7% і становила 58 кг поживних речовин. Натомість на 1 га посівної площі зернових культур (без кукурудзи) та кукурудзи застосовано міндобрив відповідно по 32 кг та 6 кг, що на 3% та 50% менше, ніж у попередньому році. Під урожай 2008 р., порівняно з 2007р., кількість внесених добрив на кожний гектар посівів кукурудзи на зерно збільшилась на 13,7% і

становила 58 кг поживних речовин. Натомість на 1 га посівної площі зернових культур (без кукурудзи) та кукурудзи застосовано міндобрив відповідно по 32 кг та 6 кг, що на 3% та 50% менше, ніж у попередньому році.

Висновки. Отже, на основі вище викладеного можна зробити такі підсумки. За рахунок комплексного використання всіх факторів інтенсивного розвитку зернового господарства (комплексної механізації, внесення оптимальних доз мінеральних добрив, гербіцидів, впровадження високоврожайних сортів, використання якісного насіння та інше), формується інтенсивна технологія виробництва зерна. Вона передбачає виконання комплексу агротехнічних і організаційних заходів, спрямованих на одержання високих урожаїв.

Інтенсивні технології вирощування зернових культур є вкрай необхідними та важливими для сучасних агропідприємств, це підтверджується як державними програми розвитку сільського господарства, так і досвід передових країн світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банєва І.О. Стан і проблеми зерновиробництва /І.О. Банєва, О.В. Калюжна // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2008. – Вип. 3(46). – С. 45-49
2. Політуха О.М. Сучасний стан та основні фактори розвитку зерновиробництва/ О.М. Політуха // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2006. – Вип. 1(33). – С. 150-158
3. Чмирь С.М. Економічний стан виробництва зернових культур в Миколаївській області/ Чмирь С.М. // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2007. – Вип. 2(40). – С. 26-32
4. Лихочвор В.В. Зерновиробництво: [навчальний посібник] / В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко, П.В. Іващук; Рец. Камінський В.Ф. - Львів: НВФ "Українські технології", 2008. - 624 с

МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ПРОДУКТИВНОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Е.А.Новак, студентка

Миколаївський державний аграрний університет

Розглянуто сутність трудової мотивації та її місце у підвищенні продуктивності праці. Виявлено ступінь впливу окремих факторів на підвищення продуктивності праці за результатами опитування працівників сільськогосподарських підприємств. Наведено показники оплати праці в аграрному секторі економіки.

Ключові слова: стимулювання праці, мотивація праці, заробітна платня, умови праці, продуктивність праці.

Постановка проблеми. Протягом останніх десяти років в українській економіці відбуваються складні трансформаційні процеси, зумовлені становленням ринкової економіки. Сьогодні позитивні зміни відбуваються в різних сферах економіки, Україна стає активним учасником євроінтеграційних процесів. Ефективність кроків до ЄС залежатиме від рівня конкурентоспроможності української економіки та ефективності економічної політики, спрямованої на його підвищення. Серед факторів, які сприятимуть зростанню конкурентоспроможності економіки України, головне місце належить продуктивності праці.

Одним із головних факторів досягнення високих показників продуктивності праці є трудова мотивація працівників підприємства. Особливого значення чинник мотивації праці набуває в сучасних умовах функціонування сільськогосподарських підприємств, які характеризуються низьким рівнем технічного забезпечення виробничих процесів, нестачею у підприємств необхідних обігових коштів та низькою зацікавленістю працівників у результатах своєї праці[3].

Ефективне управління виробничим процесами на підприємстві можливе лише за умови чіткого розуміння мотивів діяльності працівника. Знання причин, які спонукають працівника до праці, основних мотивів

його поведінки дозволить створити ефективну систему форм і методів управління трудовими процесами.

У загальному визначенні трудову мотивацію можна сформулювати як процес заохочення кожного співробітника і всіх членів його колективу до активної діяльності для задоволення своїх потреб і для досягнення цілей організації. Поняття мотивація тісно пов'язане з такими поняттями: потреби, мотиви, інтереси, ціль[5].

У процесі мотивації у людей цілеспрямовано формується зацікавлене ставлення до праці і її результатів, оскільки мотивація посилює бажану поведінку людини, дає напрямок поведінки і ґрунтується на внутрішніх і зовнішніх факторах або на мотивах і стимулах.

Потреби людини є внутрішнім, а ціль – зовнішнім аспектом мотивації. Мотивувати людину – означає зачепити його важливі інтереси, створити їй умови для самореалізації в процесі життєдіяльності за таких умов: людина повинна усвідомлювати, що таке успіх (реалізація цілі); людина повинна мати можливості самореалізації в праці; людина має відчувати свою значимість [4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми мотивації праці у сучасному сільському господарстві України досліджують В.А. Бортник, В.В. Липчук, А.О. Линдюк, Л.І. Михайлова, Н.О. Петренко, Л. Червінська, О.Г. Шпикуляк та ін.

Постановка завдання. Метою даної статі є дослідження системи матеріальних і моральних стимулів, що можуть дозволити підвищити відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств по відношенню до своєї роботи, а також підвищити якість та продуктивність їх праці.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день працюючи в сільськогосподарському підприємстві працівник не може сподіватися за рахунок заробітку задовольнити свої потреби. Закріплення кадрів на селі залежить від умов праці, проживання, соціально-побутового

обслуговування. Тривалість робочого дня працівника аграрного підприємства має здебільшого ненормований характер, селянин працює близько 280-290 днів на рік, особливо це стосується галузі тваринництва. У сукупності з низьким рівнем оплати праці це характеризує сільськогосподарську працю як непривабливу, що негативно впливає на кадровий потенціал аграрних підприємств [2].

Особливість праці в сільському господарстві полягає також у необхідності її використання не тільки в суспільному виробництві, а й в особистому селянському господарстві. Сучасні соціально-економічні умови сільськогосподарської галузі з рівнем оплати праці, що не в змозі забезпечити навіть мінімальних умови для життя працівника та його родини змушують працівників сільськогосподарських підприємств вести особисте господарство. Серед працівників сільськогосподарських підприємств практично 100 % мають підсобне домашнє господарство. Вести таке господарство вимушені працівники практично всіх професійних груп, включаючи керівників підприємств.

На базі Харківського національного аграрного університету було проведено опитування працівників сільськогосподарських підприємств. В опитуванні прийняв участь 221 працівник різного віку, різних рівнів освіти та обох статей. Серед респондентів опинились працівники наступних професійно-кваліфікаційних груп: керівників підприємств –15%, головні спеціалісти – 22%, спеціалісти середньої ланки – 26 %, кваліфіковані працівники – 19 % і різноробочі – 18%. [1].

За допомогою анкет було з'ясовано, чи могли б селяни за певних умов працювати краще ніж тепер. Переважна більшість респондентів (66 %) відповіли на це запитання ствердно; 26 % працівників зазначили, що навряд чи; і лише 8 % відповіли категорично, що не могли б. Далі респондентам було запропоновано висловити свою думку стосовно тих факторів, які могли б істотно вплинути на рівень продуктивності праці у сільськогосподарських підприємствах (табл. 1).

Фактори підвищення продуктивності праці за результатами
опитування працівників сільськогосподарських підприємств

Фактори	Питома вага відповідей, %
Значне підвищення заробітної плати	55
Покращання рівня механізації виробничих процесів, упровадження новітніх технологій	50
Зацікавленість в результатах роботи	31
Додаткові заохочувальні та преміальні виплати	29
Покращання умов праці, зменшення трудового навантаження	25
Розбудова соціальної інфраструктури сільської місцевості	25
Удосконалення нормування праці	16
Перспективи для підвищення кваліфікації	15
Перспективи для кар'єрного зростання	12
Покращання санітарно-гігієнічних умов	10
Розвиток допоміжних виробництв	8
Покращання контролю за трудовою дисципліною	8

Результати відповідей свідчать, 55 % опитаних працівників сільськогосподарських підприємств першочергового значення надають значному підвищенню заробітної плати, отже є необхідним розглянути цей фактор підвищення продуктивності праці більш докладніше.

Сільське господарство за рівнем оплати праці впродовж тривалого часу перебувало на одному з останніх місць серед галузей економіки, причому спостерігається значна диференціація заробітної платні як між окремими регіонами, так і в межах областей і районів. Деякі наближаються до середнього рівня заробітної платні, що виник у галузях економіки, інші, навпаки, не забезпечують мінімального рівня заробітної платні. Виявлення причин такого стану та пошук шляхів зростання рівня заробітної платні вимагає всебічного системного аналізу як загальних в Україні, так і в регіонах (табл. 2).

Динаміка та співвідношення середньомісячної номінальної заробітної плати найманих працівників підприємств сільського господарства та пов'язаних з ним послуг за роками

Регіони	2 000р.		2 005р.		2 008р.		
	грн.	у % до середнього	грн.	у % до середнього	грн.	у % до середнього	у % до 2000 р.
Україна	111	100,0	415	100,0	1077	100,0	970,3
АР Крим	125	112,6	505	121,7	1237	114,9	989,6
Вінницька обл.	106	95,5	356	85,8	960	89,1	905,7
Волинська обл.	68	61,3	273	65,8	652	60,5	958,8
Дніпропетровська обл.	135	121,6	521	125,5	1279	118,8	947,4
Донецька обл.	164	147,7	622	149,9	1317	122,3	803,0
Житомирська обл.	94	84,7	285	68,7	776	72,1	825,5
Закарпатська обл.	86	77,5	293	70,6	906	84,1	1053,5
Запорізька обл.	140	126,1	497	119,8	1091	101,3	779,3
Івано-Франківська обл.	94	84,7	399	96,1	1112	103,2	1183,0
Київська обл.	145	130,6	553	133,3	1434	133,1	989,0
Кіровоградська обл.	108	97,3	394	94,9	936	86,9	866,7
Луганська обл.	129	116,2	452	108,9	1123	104,3	870,5
Львівська обл.	68	61,3	338	81,4	1067	99,1	1569,1
Миколаївська обл.	112	100,9	427	102,9	1067	99,1	952,7
Одеська обл.	99	89,2	355	85,5	821	76,2	829,3
Полтавська обл.	113	101,8	422	101,7	1111	103,2	983,2
Рівненська обл.	79	71,2	309	74,5	783	72,7	991,1
Сумська обл.	110	99,1	372	89,6	940	87,3	854,5
Тернопільська обл.	80	72,1	292	70,4	971	90,2	1213,8
Харківська обл.	155	139,6	491	118,3	1187	110,2	765,8
Херсонська обл.	121	109,0	461	111,1	1065	98,9	880,2
Хмельницька обл.	93	83,8	266	64,1	867	80,5	932,3
Черкаська обл.	120	108,1	458	110,4	1187	110,2	989,2
Чернівецька обл.	86	77,5	299	72,0	838	77,8	974,4
Чернігівська обл.	84	75,7	317	76,4	940	87,3	1119,0
м. Київ	192	173,0	968	233,3	2513	233,3	1308,9
м. Севастополь	238	214,4	686	165,3	1470	136,5	617,6

Стосовно середнього розміру заробітної плати в галузі сільського господарства, то необхідно вести мову про те, що навіть зважаючи на динаміку зростання заробітної плати її розмір залишається дуже низьким. За даними Держкомстату, заробітна плата найманих працівників у сільському господарстві є однією з найнижчих серед інших видів економічної діяльності. У сільському господарстві одна з найбільших

(після рибальства і рибництва) частка працівників, яким заробітна плата нараховується у розмірах, нижчих за мінімальний (у грудні 2008 р. 15,3 % проти 4,4 % у цілому по економіці) та за прожитковий мінімум, встановлений законодавством для працездатних осіб (відповідно 25,1 та 12,1 %). Причому, йдеться про працівників, які відпрацювали 100 % робочого часу. Максимальну заробітну плату (понад 5 тис. грн.) у грудні 2008 р. одержували лише 1 %.

Проблему низького рівня заробітної праці в сільському господарстві ще більше загострює несвоєчасність її виплати. Навіть невелика зарплата часто затримується, а то й не виплачується кілька місяців. Зокрема, станом на 1 січня 2009 р. сума невиплаченої заробітної плати працівникам сільського господарства становила 79028 тис. грн., тобто 11,3 % фонду оплати праці за місяць.

Висновки. Ефективне управління виробничим процесами на підприємстві можливе лише за умови чіткого розуміння мотивів діяльності працівника. Виходячи з наведеного у статті матеріалу можна стверджувати, що основним мотивуючим чинником для працівників є гідна заробітна плата, яка у сільському господарстві залишається низькою порівняно з іншими галузями економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бортник В.А. Мотиваційна складова формування кадрового потенціалу/ В.А. Бортник // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 129-135.
2. Гайдуцький П.І. Зростання економіки і добробуту людей: пошук оптимальних пропорцій // Урядовий кур'єр. – 2007. – 13 квітня.
3. Дієсперов А.В. Продуктивності праці в сільському господарстві/ А.В. Дієсперов // Економіка АПК. – 2002, № 11. – С. 132..
4. Липчук В.В. Мотиваційні чинники працевлаштування молоді у сільськогосподарських підприємствах / В.В. Липчук, А.О. Линдюк// Економіка АПК. – 2008. – № 7. – С. 131–136.
5. Петренко Н.О. Формування системи мотивації праці в аграрних підприємствах / Н.О. Петренко // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 129–134.

ЩОДО ПЕРЕВАГ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

А.О.Бузнік, студентка

Миколаївський державний аграрний університет

Розглянуто переваги сільськогосподарської кооперації, наведено прогностичні обсяги та джерела фінансування сільськогосподарських обслуговуючих кооперацій України, надано відомості про обсяги робіт закордонних кооперацій.

Ключові слова: *обслуговуюча кооперація, переваги сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, державна підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперацій..*

Постановка проблеми. Криза, яка охопила економіку, а українське село чи не найбільше, спонукала серйозно задуматись над пошуком нових механізмів розвитку села. Але не дарма говорять, що нове - це добре забуте старе: кооперація - це власне те, що успішно працювало в Україні ще з позаминулого століття.

На жаль, за часів комуністичного панування поняття "кооперація" втратило первісний зміст і стало одержавленою споживчою кооперацією. Дуже важко дається для розуміння поняття неприбуткової природи кооперативу. Цілком зрозуміло, що сьогодні люди надзвичайно мало знають про справжню кооперацію, подекуди й бояться її. Так само небагато є керівників аграрної галузі як в центрі, так і на місцях, що розуміють суть сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. І, як не прикро, одиниці є тих, які знають тонкощі кооперативного механізму, які можуть ним управляти [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорія кооперації будується на працях таких провідних вчених, як: О. Анциферов, С. Бородаєвський, М. Левитський, Б. Мартос, К. Мацієвич, М. Туган-Барановський [5], В. Чаянов [6] та інші, які дослідили правову та соціально-економічну природу та сутність кооперативних організацій.

Серед сучасних наукових досліджень, присвячених окремим проблемам кооперативних відносин, важливо виділити праці таких

українських вчених як: С. Бородаєвський, Я. З. Гаєцька-Колотило, О. В. Гафурова, В. П. Жушман, В. М. Єрмоленко, І. І. Каракаш, В. А. Кодавбович, О. М. Сонін, Н. І. Титова, В. Ю. Уркевич, В. І. Федорович, Є. Хапливий, Ю. С. Шемшученко, М. В. Шульга, В. В. Янчук, В. З. Янчук та інші.

Постановка проблеми. На сучасному етапі селяни не мають довіри до обслуговуючих кооперацій. Потрібно довести переваги обслуговуючих кооперацій та довести, що вони є некомерційними організаціями.

Виклад основного матеріалу. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив являє собою підприємство, створене для обслуговування переважно своїх членів на засадах взаємодопомоги й економічного співробітництва. Закон України “Про сільськогосподарську кооперацію” поділяє обслуговуючі кооперативи залежно від видів діяльності на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні та багатофункціональні.

Розбудова сільськогосподарської обслуговуючої кооперації є одним з головних пріоритетів Міністерства аграрної політики, важливою складовою сталого розвитку сільських територій України. У сільській місцевості проживає третина наших співвітчизників, працює понад 4,5 мільйони особистих селянських господарств, які використовують 6,5 млн га земельних угідь і виробляють близько 60 відсотків валової сільськогосподарської продукції. Зайнятість в цих господарствах для більшості їх членів слугує чи не єдиним джерелом сімейних доходів.

Власне з метою надання ефективної державної підтримки особистим селянським і фермерським господарствам Урядом у 2009 році прийнята Державна цільова економічна програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року (постанова Кабінету Міністрів України № 557 від 03.06.2009) [2]. На її виконання Урядом та Міністерством аграрної політики прийнято цілу низку нормативно-правових актів.

Окрім того, що Постановою затверджена зазначена Програма, доручено Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним та Севастопольській міській державним адміністраціям розробити та затвердити регіональні програми розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року; а також під час формування місцевих бюджетів передбачати виділення коштів для фінансування заходів щодо виконання регіональних програм розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Прогнозні обсяги та джерела фінансування (млн.грн) наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Обсяги і джерела фінансування розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперацій в Україні, млн.. грн. (за даними Постанови КМУ №557 від 03.06.2009)

Джерела фінансування	Обсяг фінансування	У тому числі за роками						
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Державний бюджет	6489	90	632,7	1630,5	1300,9	1116,2	977,3	741,4
Інші джерела	720	9	70,3	181,2	144,5	124	108,6	82,4
Усього	7209	99	703	1811,7	1445,4	1240,2	1085,9	823,8

Відповідно до цієї програми у 2009 році було заплановано надати державну підтримку п'яти показовим кооперативам (молочарському, м'ясопереробному плодовоовочевому, багатофункціональному, з обробітку землі та збирання врожаю, а у південних областях - ще й трьом зерновим) у кожній області та Автономній республіці Крим на суму 90 млн. грн. для придбання відповідного обладнання та необхідної техніки.

Зрушення, які спостерігаються у розбудові обслуговуючої кооперації на селі, могли б бути вагомішими у разі законодавчого визнання

кооперативів неприбутковими організаціями. На жаль, Верховна Рада України 11 лютого 2010 року вже вкотре відхилила законопроект, яким врегульовувалася ця проблема.

Сільськогосподарську обслуговуючу кооперацію слід розглядати як механізм самоорганізації сільських товаровиробників, а також як своєрідний механізм захисту невеликих селянських, фермерських господарств від недобросовісних посередницьких структур та економічної залежності від них.

Окрім того, сільськогосподарська обслуговуюча кооперація - це:

- підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва завдяки оптимізації витрат товаровиробників на придбання засобів виробництва, проведення окремих технологічних операцій, здійснення маркетингових досліджень, а також збільшення прибутку від реалізації продукції;

- розширення доступу сільськогосподарських товаровиробників, особливо особистих селянських та фермерських господарств, до агросервісних послуг;

- удосконалення для сільськогосподарських товаровиробників процесу реалізації продукції, більш ефективного використання каналу збуту, досягнення міцних позицій на ринку сільськогосподарськими товаровиробниками та їх адаптація за допомогою сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів до умов ринкової економіки; створення додаткових робочих місць у сільській місцевості, поліпшення соціального захисту сільського населення, підвищення рівня життя на селі.

Кооператив розвиває та підсилює економічний капітал членів громади, дає можливість подолати бідність, сприяє залученню у виробництво товарів, послуг та додаткових трудових ресурсів. Зрозуміло, що такий розвиток ситуації приведе і до зростання трудової активності сільського населення. А заразом дасть змогу розвивати і соціальні блага. Він здатний

вирівняти нерівність між доходом селянина і реальною ціною на сільськогосподарську продукцію. Як показує світовий досвід розвитку кооперації, саме такі структури можуть поборотися з армією перекупників, що заробляє на селянах мільйони. Кооперативи - це модель успішного розвитку сільських регіонів. Тож вони - справа потрібна й ефективна. І щоб люди об'єднувались добровільно, держава повинна вже сьогодні подбати про умови та стимули.

Дрібні виробники є неорганізованими, у них відсутні стимули для об'єднання в кооперативи, насамперед у сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи. Неузгодженість правової бази, насамперед норм законів України "Про кооперацію" та "Про сільськогосподарську кооперацію", нечіткість окремих їх положень дає місцевим державним органам підстави для відмови у реєстрації таких кооперативів або необґрунтованої затримки цього процесу.

Донедавна практично не існувало чіткої державної політики щодо стимулювання формування та діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Та й зараз вона потребує суттєвого перегляду.

Чим не є сільськогосподарський обслуговуючий кооператив:

- обслуговуючий кооператив НЕ є формою колективного господарства;
- обслуговуючий кооператив значно відрізняється від виробничого кооперативу;
- сільськогосподарська продукція виробничого кооперативу є його власністю;
- обслуговуючий кооператив НЕ є комерційною структурою;
- кооператив НЕ є посередником;
- кооператив НЕ є клубом або громадською організацією.

Проте, навіть бачачи всі позитивні риси кооперації люди все одно їй не довіряють. Для цього слід звернути увагу на досвід провідних кооперативів (в південному регіоні).

Приклади успішного розвитку обслуговуючої кооперації в Південному регіоні: кооператив "Галактика" Первомайського району, "Південна Зоря" Баштанського району Миколаївської області; "Південний Союз" Голопристанського району, "Агросервіс Скадовщини" Садовського району Херсонської області та ін.

В регіоні прикладом спільних дій і успішної ринкової діяльності може бути сільськогосподарський обслуговуючий кооператив "Південний Союз" Голопристанського району Херсонської області. Кооператив був заснований у 2001 р. Засновниками кооперативу стали 6 господарств, які працювали на 2 тис. га. На сьогоднішній день до його складу входять 18 фермерських господарств. Загальна площа земель, яку обробляють учасники кооперативу, складає 18 тис. га.

Головна вигода кооперативу та цілі його діяльності - мінімізація витрат учасників кооперативу та надання додаткових переваг їхній господарській діяльності. Таким чином, кооператив відокремив дві головні послуги, які постійно надаються учасникам, за що учасники цінують участь кооперативу у розвитку їхніх приватних господарств: закупівлю матеріально-технічних ресурсів (насамперед мінеральних добрив та хімікатів) на пільгових умовах (знижки); отримання більш вигідних цін через переговори із замовниками.

Успіхи кооперативу очевидні: 1) був створений як районний, а значить має певну ринкову владу в масштабі району за рахунок обсягів послуг; 2) має вузьку спеціалізацію - збут овочів, картоплі, баштанних культур; 3) кооператив не створює наднормованих оборотних активів: виробничих запасів, не має дебіторської заборгованості; 4) статутний капітал кооперативу нині складає 14,8 тис. грн., а пайовий - 200 тис. грн.; 5) в кооперативі, маючи в своєму складі 6 фермерських господарств в якості його членів та 8 асоційованих членів, не пішли на створення великого адміністративного апарату: правління і голова правління працюють на громадських засадах, в штаті є лише виконавчий директор і

бухгалтер, тому кооператив не несе великих витрат на його утримання; б) в кооперативі чітко дотримуються демократичних принципів управління, існує певна довіра між його членами; 7) кооператив створили люди, віддані ідеї кооперації.

Висновок. Відродження і розвиток сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в Україні – це складна соціально-економічна проблема, яка без державного втручання вирішитись не може. Тому система державного впливу повинна орієнтуватись на стабілізацію агропромислового виробництва і відродження села в цілому, адже сучасна система формування ефективних моделей функціонування обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів, повинна орієнтуватись на специфіку сільської місцевості та напрямки розвитку сільських територій не лише з точки зору ефективного виробництва, а й з позиції створення якісних життєвих умов для жителів сільської місцевості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація: Словник-довідник/ за заг. ред. РЯ. Корінця, М.П. Гриценка, М.Й. Маліка - Львів: НВФ "Українські технології", 2010.-160 с
2. Постанова КМУ від 3 червня 2009 р. № 557 "Про затвердження Державної цільової економічної програми підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року"
3. Закон України „Про кооперацію”// Офіц. вісн. України.-2003.-№33.
4. Малік М.Й. „Кооперація в сільському господарстві України : стан і перспективи.” //Економіка АПК.- 2005.-№ 12.-С. 3-8.
5. Туган-Барановский М.И. Социальные основы кооперации. – М.: Экономика, 1989. – 496 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Д.О. Кирилюк, студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Птахівництво є одним із головних виробників у світі відносно дешевих і біологічно повноцінних продуктів харчування для людини. Воно має ряд переваг порівняно з іншими продуктами тваринництва, а саме: швидкість, нижчу у 2-5 разів порівняно з м'ясом свиней і великої рогатої худоби енергоємність та витрати протеїну кормів на одиницю протеїну продукції.

Ключові слова: *птахівництво, м'ясо птиці, споживчий ринок*

Постановка проблеми. Забезпечення населення високоякісними продуктами харчування є стратегічним завданням агропромислового комплексу України. Скорочення виробництва та зниження купівельної спроможності населення призвело до того, що потреба у білках тваринного походження задовольняється менше як на половину. Тому постало невідкладне завдання щодо нарощування і підвищення ефективності виробництва високобілкових продуктів харчування, насамперед за рахунок розвитку тваринництва. На думку ряду вчених саме птахівництво, як швидка та менш затратна галузь порівняно з іншим тваринництвом, може в короткий термін задовольнити потребу в цих продуктах.

Ефективний розвиток птахівництва в Україні має велике економічне і соціальне значення, яке полягає у широкому попиті на високоякісне за жирно- та амінокислотним складом м'ясо, воно є повноцінним і водночас доступним для широких верств населення джерелом білків.

Аналіз останніх досліджень. Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням сучасних організаційно-економічних проблем розвитку птахівництва в ринковій економіці України, знайшли відображення в працях багатьох вчених. Серед них: О. Березін, А. Белкін, В. Голик, Р. Дьяченко, В. Коба, В. Коваленко, Б. Лясковський, С. Михайлов, Т.

Погорелова, І. Попов, В. Рижков, В. Семенчук, І. Хасанов, П. Царенко, Н. Чуприна, І. Юхновський, Ф. Ярошенко та інші.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження тенденцій птахівництва в Україні, визначення та аналіз основних проблем в даній галузі, а також на основі дослідженої літератури визначення основних тенденцій розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними аналітичного департаменту Української аграрної конфедерації (УАК) в Україні за січень-лютий 2010 р. обсяги виробництва м'яса птиці становили 113% відповідного рівня 2009 р. та 123% - рівня 2008 р., досягнувши 121,3 тис. т. З такими темпами розвитку птахівництва, Україна у 2010 році може наблизитися до виробництва 1 млн. т м'яса птиці.

Станом на 1 березня поточного року у сільськогосподарських підприємствах налічувалося 97 млн. голів птиці, що на 12,7% більше за минулорічний показник. Загальна чисельність птиці за всіма категоріями господарств складала 177,4 млн. голів, або 145% чисельності 2000 р., коли курятина була найдорожчим м'ясом.

За прогнозами USDA, загальносвітові обсяги виробництва м'яса птиці у 2010 році складатимуть 73,7 млн. т. Питома вага України у світовому виробництві "швидкого м'яса" у 2008 році складала 1,1%, у 2009 - 1,2%, а на 2010 рік прогнозується на рівні 1,4%.

За результатами 2009 року, обсяги виробництва м'яса в країні скоротилися на 4,5% порівняно з приростом на початку 2009 року на рівні 6,5%. Зокрема, різко - на 13% - скоротилися обсяги виробництва свинини, яловичини - на 7%, лише щодо м'яса птиці зафіксовано приріст у 14%.

Це свідчить про значні можливості галузі птахівництва і активний їх розвиток. В майбутньому Україна може стати одним з основних експортерів на світовому ринку м'яса птиці, оскільки вже в цьому році планується вихід на ринок Європейського союзу, що є найбільшим споживчим ринком м'яса птиці.

У загальносвітовому експорті частка України за 2009 рік зросла з 0,1% до 0,23%, в імпорті зменшилась з 3,3% до 2,6%.

У порівнянні з іншими країнами світу (Китай - 3,3%, ЄС 27 - 0,3%, Бразилія - 4%), незважаючи на відсутність належної державної підтримки, Україна демонструє найшвидші темпи розвитку птахівництва, причому вона ще не вичерпала резерв подальшого розвитку.

Птахівництво завжди відігравало велику роль у забезпеченні населення високоякісними продуктами харчування. Тому його розвитку у перспективі слід приділити особливу увагу. Його розвитку необхідно надати індустріального, спеціалізованого і високоінтенсивного характеру. Великі птахофабрики, птахокомбінати та інші спеціалізовані підприємства в умовах індустріалізації і інтенсифікації, спеціалізації і концентрації виробництва створюють умови для організації птахівничих комплексів, об'єднань, птахокомбінатів і птахофабрик різних напрямків спеціалізації.

Висновки. Однією із умов покращення стану галузі птахівництва є зниження цін на зерно та комбікорми, що є основою годівлі. Потенціалом для розвитку галузі є величина експорту зернових. Зерно, яке зараз експортується з території України, слід використовувати на потреби галузі птахівництва, щоб забезпечити її подальший розвиток. Сьогодні ми можемо спостерігати активізацію розвитку галузі птахівництва, зростання поголів'я птиці, збільшення реалізації продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, зменшення імпорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна програма розвитку тваринництва на період до 2015 року.- Київ, 2008.
2. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року. – Київ, 2007.
3. Коваленко Г. Яєчна птиця для широкого кола споживачів / Г.Коваленко, І. Степаненко, Т. Іванова // Ефективне птахівництво. – 2006. - №11. – С. 32 - 33.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ В УКРАЇНІ

В.В. Коваленко, студент

Миколаївський державний аграрний університет

Висвітлюється стан правової бази, розкривається правове становище кооперативних організацій та розслідується правове регулювання внутрішньо кооперативного становища.

Ключові слова: стан, сільськогосподарські кооперативи, продовольча безпека,

Актуальність проблеми. Забезпечення продовольчої безпеки держави безпосередньо пов'язано з нормальним функціонуванням аграрного сектору економіки, ефективним виробництвом сільськогосподарської продукції, відповідно налагодженою системою реалізації цієї продукції та належним рівнем доступу сільськогосподарських товаровиробників до агросервісних послуг. Досвід розвинених країн і власний досвід доколективізаційного періоду розвитку сільського господарства свідчить про те, що найбільш ефективною та невід'ємною ланкою, що об'єднує товаровиробників у їх ринковій діяльності й забезпечує безперервність зазначених процесів є сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи.

Отже, розв'язання зазначеної проблеми можливо на основі доступної інформації, за допомогою якої можна простежити зміну економічних показників господарської діяльності сільськогосподарських підприємств за минулі роки, у динаміці та зробити їх прогнозування і на основі цього приймати управлінські рішення. Для обґрунтування напряму дослідження необхідно розглянути наукові напрацювання з управління підприємством в сучасних умовах господарювання.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Серед сучасних наукових досліджень, присвячених окремим проблемам кооперативних відносин та аналізу правового становища сільськогосподарських кооперативів, важливо виділити праці таких

українських вчених як: В.П. Павлик, В.О. Цимбал, М.А. Міненко, В.П. Рябокони, Е.В. Мальцева та інші вітчизняні вчені.

Постановка завдання. Метою роботи є з'ясування низки проблем сільськогосподарської кооперації та перспективи їх вирішення на державному рівні.

Виклад основного матеріалу. Прийняття Конституції України створило нові правові засади розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як однієї з основних організаційно-правових форм здійснення господарської діяльності в аграрному секторі економіки. У розвиток її положень Верховною Радою України були прийняті Закони України „Про сільськогосподарську кооперацію” та „Про кооперацію”. Але подальше становлення ринкових відносин у сфері сільськогосподарського товарного виробництва лишає проблему належного правового забезпечення діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні відкритою, а отже і надзвичайно актуальною.

Реформування аграрних відносин у нашій країні безпосередньо вплинуло на процес утворення великої кількості малоземельних господарств, що мають невеликі обсяги виробництва товарної продукції та низький рівень спеціалізації праці. Тому все більшої актуальності набуває необхідність здешевлення виробництва продукції, підвищення ефективності її реалізації, покращення окупності засобів виробництва. У вирішенні цих питань важливе значення має відіграти кооперування товаровиробників. Світовий та вітчизняний досвід сільськогосподарської кооперації свідчить про високі потенційні економічні можливості такої співпраці. А тому поширення на селі ефективно діючих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів необхідне як для сільськогосподарських виробників, так і для держави загалом [1, ст.30].

**Стан сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на
01.01.2010 року**

Назва сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	Основні види економічної діяльності за КВЕД
СБОК „Всеукраїнський фермерський кооператив-Фермер України”	Оптова торгівля зерном, насінням та кормами для тварин, фруктами та овочами, м’ясом та м’ясопродуктами, молочними продуктами, яйцями, олією, тваринним маслом та жирами, торгівля цукром, шоколадними та кондитерськими виробами. Здавання в оренду власного нерухомого майна
СОК „Новатор-Гранд”	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, олією, тваринним маслом та жирами, м’ясом та м’ясопродуктами, торгівля з лотків та на ринках, виробництво м’яса, надання послуг у тваринництві, надання інших індивідуальних послуг
СОК „Молочар-09”	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, олією, тваринним маслом та жирами, м’ясом та м’ясопродуктами, роздрібна торгівля з лотків та на ринках, виробництво м’яса, розведення великої рогатої худоби.
СМЗПОК „Добриня”	Надання послуг у тваринництві, Перероблення молока та виробництво сиру, Виробництво хліба та хлібобулочних виробів, 15.85.0 Виробництво макаронних виробів, 85.20.0 Ветеринарна діяльність, 60.24.0 Діяльність автомобільного вантажного транспорту
СОК „Український південь”	Вирощування зернових та технічних культур, змішане сільське господарство, інші види оптової торгівлі, надання інших індивідуальних послуг
СПОК „Сільгосп-Сервіс”	Надання послуг у рослинництві; облаштування ландшафту, перероблення та консервування овочів та фруктів, не віднесені до інших групувань, складське господарство
ОРСОК „Дари ланів”	Надання послуг у рослинництві; облаштування ландшафту, вирощування зернових та технічних культур, змішане сільське господарство, інші види оптової торгівлі
СОК „К. і компанія”	Виробництво м’яса, розведення великої рогатої худоби, оптова торгівля м’ясом та м’ясопродуктами, виробництво м’ясних продуктів, роздрібна торгівля з лотків та на ринках.

З метою раціонального використання земельних ресурсів, недопущення обезлюднення сіл і розширення виробництва сільськогосподарської продукції одноосібних товаровиробників потрібно об’єднувати в агрофірми, інші організаційні структури.

Кооперативна організація сильна, насамперед, свідомістю своїх членів. Кооперативна атмосфера сприяє цьому, оскільки його члени незалежно від обсягу користування послугами мають однакові права, які реалізуються за правилом: “один член — один голос”. Кооперативна структура відкрита для його членів. Її операції прозорі й вона повинна займатися тільки тими видами діяльності, яку потребують члени. Кооператив не може стати над членами, тому що власність кооперативу — це власність самих членів. Органи управління вибираються самими членами із свого середовища, а найманий персонал працює за контрактом і має обмежені права.

Щоб утвердитися повноцінною економічною структурою на ринку і примусити поважати себе своїх конкурентів, кооператив повинен працювати ефективно й надавати своїм членам не меншу вигоду, ніж ту, яку вони одержували від співпраці з іншими приватними підприємцями. Якщо цього не досягається, то це є бездушне підприємство, що працює на шкоду членів і таких кооперативів.[2, ст.48]

Актуальним питанням для господарств населення є активізація діяльності споживчої кооперації по реформуванню і функціонуванню аграрного ринку, яка поки що перебуває в кризовому стані і дуже повільно відновлює свої функції на селі. Однією з гострих проблем є відсутність фінансово-кредитних ресурсів для розвитку особистих господарств населення. Комерційні банки, як правило, відмовляють у кредитуванні дрібним клієнтам, яким і не під силу високі проценти, оскільки у більшості сільського населення немає вільних грошових коштів. На нашу думку, крім кредитних спілок варто було б при підтримці держави створити сільськогосподарські кредитні кооперативи з метою забезпечення фінансово-кредитними ресурсами фермерів і особистих селянських господарств. Адже в усіх країнах з розвинутою ринковою економікою кредитні кооперативи створювались не тільки при підтримці, але й за ініціативою державних органів.

Причому на розвиток таких кооперативів необхідно було б направляти частину бюджетних коштів, які виділяються для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників. На початковій стадії їх слід звільняти від сплати ПДВ, оскільки вони не будуть займатися підприємницькою діяльністю у великих розмірах.[3, ст.146]

Однією із форм зайнятості на селі і скорочення безробіття є створення комунально-виробничих кооперативів, так званих агломерацій, які б вирішували проблеми сільського розвитку територій, займалися будівництвом доріг, житла, соціальних об'єктів. Виникає питання: а де брати кошти? На нашу думку, слід ширше залучати у виробничу сферу іноземні інвестиції, а також під гарантію держави видавати кредити, як мінімум, на десять років під невеликі відсотки або безвідсоткові. А за рахунок виробничої з'явиться можливість розвивати і соціальну сферу. Усім потрібно пам'ятати загальну істину: загине село — загине держава![4, ст.85]

Висновки. Сільськогосподарська кооперація, як процес об'єднання матеріально-технічних, грошових і трудових ресурсів, як форма співробітництва на договірній і взаємовигідній основі, створює реальні можливості для більш ефективного ведення господарської діяльності. Адже без кооперації товаровиробники різних форм власності, які закупають по високих цінах техніку, пальне, насіння, мінеральні добрива, будівельні та інші матеріали, не в змозі забезпечити нормальне функціонування свого виробництва. Цього можна досягти лише за умови об'єднання зусиль усіх виробничих, обслуговуючих, споживчих, кредитних кооперативів при безпосередній підтримці держави. Світовий досвід і вітчизняна практика свідчать про те, що кооперативи є невід'ємною складовою ринкової економіки й важливою умовою розвитку сільськогосподарського виробництва і відродження села.

Кооперативні ідеї завжди знаходили живильне середовище в українському народі, відновлювали ті традиційні національні цінності, які

з давніх-давен допомагали йому самоорганізовуватися, утверджуватися, захищатися. Успішне вирішення проблем села неможливе без належної уваги до кадрового потенціалу, підготовки кваліфікованих спеціалістів і створення необхідних умов для їх закріплення в сільській місцевості. Особливої підтримки і допомоги потребують сільські школи, система професійно-технічної освіти, а також аграрні університети. Тільки спільними зусиллями держави і громадських організацій можна призупинити розорення села та ефективно використати природне надбання - земельні ресурси.

ЛІТЕРАТУРА

1.Павлик В.П. Управління сільськогосподарським підприємством у ринкових умовах / Павлик В.П. // Економіка АПК, 2009, №1 — С.28 — 34.

2.Цимбал В.О. Кооперативні принципи Андрія Палія / Цимбал В.О. // Економіка АПК, 2009, №2 – С.46 – 51.

3.М.А. Міненко. Професійна відповідність виробничих об'єднань на сучасному етапі розвитку України / М.А. Міненко // Економіка АПК, 2009, №2 – С.142 – 150.

4.В.П. Рябоконт. Використання земельних господарств населення в кооперативних умовах / В.П. РЯБОКОНЬ // Економіка АПК, 2009, №3 - С.82 – 87.

РОЗВИТОК СЕЛА ШЛЯХОМ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ

А. В. Горб, студентка

Миколаївський державний аграрний університет

У статті досліджено шляхи розвитку українського села та сільських територій через запровадження державних програм. Запропоновано послідовність виконання заходів та завдань, передбачених програмою.

Ключові слова: українське село, сільське господарство, інфраструктура села, державна програма, інвестування.

Постановка проблеми. На сьогодні сільське господарство є основною галуззю економіки, що дає можливість сільським жителям реалізувати своє конституційне право на працю та достатній життєвий рівень. Проте внаслідок затяжної економічної кризи в агропромисловому комплексі України реальні можливості здійснити це право для багатьох мешканців досить обмежені. І як наслідок – падіння показників розвитку вітчизняного агро виробництва, деградація села, поширення таких соціальних процесів як безробіття, погіршення соціального рівня життя селян, синдром невпевненості у завтрашньому дні. Спроби держави змінити ситуацію на краще у розвитку сільського господарства, підняти на якісно новий рівень життя сільських жителів поки що лишаються малоуспішними. Отже проблема пошуку оптимальних шляхів відродження сільського господарства та села залишається нагальною та потребує подальшого вивчення.

Аналіз останніх досліджень. Питання, що стосуються сучасного економічного та соціального розвитку села та сільських територій, стали предметом дослідження науковців: О. Могильного, П. Онищенка, О. Саблука, В. Юрчишина та інших. Проте ця проблема настільки актуальна та складна, що вважати її вивченою – значить допустити невиправдану помилку. Щоб подолати сьогоднішні процеси деградації українського села та сільськогосподарського виробництва, слід різносторонньо дослідити

багатовекторні шляхи можливого успіху у цій справі, зокрема механізм та результативність державних програм, зорієнтованих на покращення якості життя селян.

Мета дослідження – пошук та вивчення шляхів розвитку українського села та сільських територій на основі змісту державної цільової програми розвитку села на період до 2015 року. У процесі дослідження використано метод прямого аналізу і синтезу, який дав можливість опосередковано з'ясувати соціально-економічні проблеми села та теоретично окреслити його можливе майбутнє.

Виклад основного матеріалу. У сільській місцевості України нагромадилось чимало соціально-економічних проблем. Найгостріші серед них – безробіття та бідність, що зумовлюють трудову міграцію сільського населення; занепад соціальної сфери; поглиблення демографічної кризи, обезлюднення та занепад сіл. Ці негативні явища є наслідком численних прорахунків, допущених як попередніми, так і новітніми політиками у процесі аграрних реформувань. Про них яскраво свідчить економічна криза 90-х років, зупинити яку поки що не вдається.

За роки незалежності України значно загострилась проблема розвитку села. Кількість сільських населених пунктів зменшилась на 341 (із 28,8 тис. одиниць у 1991 р. до 28,5 тис. одиниць у 2008 р.); сільське населення скоротилось на 13 % (із 16,9 млн. чоловік у 1991 р. до 14,6 млн. чол. у 2008 р.); площа сільськогосподарських угідь зменшилась з 41,9 млн. га у 1991 р. до 41,65 млн. га. у 2008 р. Існуюча інфраструктура села не відповідає сучасним вимогам. Неврегульованість бюджетного фінансування видатків на будівництво та утримання об'єктів соціальної інфраструктури села призвели до значного їх скорочення. Так, водопроводи мають лише 22% сільських населених пунктів, газопроводи – 43%, середні заклади освіти – 49%, дошкільні заклади освіти – 30%, заклади культури просвітницького типу – 58%, дільничні лікарні – 2%, амбулаторно-поліклінічні заклади – 12%. Практично перестала функціонувати мережа сільських підприємств

побутового обслуговування, а існуюча сільська дорожньо-транспортна мережа не відповідає сучасним вимогам [2, 10].

Для вирішення означених вище та низки інших питань у 2007 році було розроблено Державну цільову програму розвитку українського села на період до 2015 р. У цій програмі визначено основні напрями аграрної політики, спрямованої на створення сприятливих умов для сталого розвитку сільських територій, сприяння зростанню конкурентоспроможності аграрного сектору на внутрішньому і зовнішньому ринках, підвищення доходів сільського населення, розвиток освіти тощо. Метою програми є забезпечення життєдіяльності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках, гарантування продовольчої безпеки країни, збереження селянства [4].

Реалізація завдань, поставлених у програмі, має забезпечити досягнення таких очікуваних результатів, як зупинення процесів міграції сільського населення; збереження сільських населених пунктів та їх інфраструктури; покращення умов проживання; підвищення рівня зайнятості та доходів сільського населення; формування ємності аграрного ринку, що гарантуватиме продовольчу незалежність країни; досягнення прозорості каналів надходження продукції до споживача; щорічне оновлення технічної бази сільського господарства. До 2015 року планується збільшити обсяги виробництва валової продукції сільського господарства у 1,6 рази порівняно із 2006 р.; у два рази збільшити обсяг експорту сільськогосподарської продукції; у два рази підвищити кількість інвестицій, залучених в аграрний сектор; у 2,5 рази збільшити надходження податків і зборів до зведеного бюджету; збільшити до 10% частку органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства; повністю застосувати на практиці базові агроекологічні вимоги і стандарти відповідно до регламентів ЄС.

Поліпшення соціального та економічного становища на селі планується досягти за рахунок здійснення комплексних ринкових

перетворень в агропромисловому комплексі країни та заходів зорієнтованих на:

- вироблення дієвих економічних механізмів стимулювання та підтримки розвитку аграрного виробництва;
- впровадження ринкових механізмів регулювання цін на аграрних ринках, скорочення числа посередницьких ланок між сільгоспвиробником та кінцевим споживачем його продукції;
- посилення антимонопольного контролю за цінами на матеріально-технічні ресурси, енергоносії і послуги, що надаються сільськогосподарським товаровиробникам;
- впровадження системи заохочень розвитку малого бізнесу у сферах виробництва та переробки сільськогосподарської продукції.

Активізація державної політики на ринку праці в сільській місцевості, що, в першу чергу, вимагає:

- створення загальнодержавного банку даних про ринок праці в сільській місцевості;
- забезпечення ефективного використання трудових ресурсів сільських територій шляхом впровадження дійової програми підвищення рівня зайнятості сільського населення, створення додаткових робочих місць в галузях сільського господарства, агросервісного обслуговування, переробних підприємствах, соціальній сфері тощо;
- відновлення системи державного цільового замовлення на підготовку фахівців відповідно до потреб аграрного сектора, створення гарантій працевлаштування за фахом після одержання освіти (шляхом укладання договорів між випускниками та господарствами);
- стимулювання диверсифікації сільської економіки, що сприятиме зростанню зайнятості населення, включаючи розвиток індивідуальної підприємницької діяльності, малого й середнього бізнесу в несільськогосподарській діяльності;

- впровадження в сільськогосподарське виробництво нових технологій з використанням кваліфікованої робочої сили, з одночасною адаптацією (програмами перепідготовки) некваліфікованої робочої сили до нових вимог;

Пряма підтримка соціальної інфраструктури села буде здійснюватись державою за визначеними законом напрямками шляхом фінансування державних спеціальних цільових інвестиційних програм розвитку. Тому необхідно розробити засоби заохочення інвесторів сільськогосподарських підприємств в інвестуванні у розвиток комунальної та транспортної інфраструктури, соціальної сфери сільських населених пунктів, зокрема – у вигляді укладання інвестиційних угод з органами місцевої влади та отримання податкових канікул щодо сплати місцевих податків і зборів.

Важливе місце у програмі посідають заходи щодо відновлення та подальшого розвитку соціальної інфраструктури сільських територій, які покликані сприяти:

- розвитку індивідуального житлового будівництва шляхом збільшення обсягів та розширення можливостей житлового кредитування, передусім пільгового для молодіжного житлового будівництва;
- розширенню мережі лікувальних закладів, у тому числі сільських амбулаторій; проведенню переоснащення сільських закладів охорони здоров'я з можливим залученням не лише державних, регіональних та місцевих бюджетів, але й приватних, благодійних та страхових фондів.

Зважаючи на те, що ситуація в країні дійшла критичної межі, необхідно розробити конкретний план дій та заходів, визначаючи їхню пріоритетність та послідовність. На мій погляд це підвищить ефективність реалізації не лише програм розвитку села, а й програм іншого спрямування.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що неодмінним першим кроком на шляху розвитку села та сільських

територій мають бути державні програми, які спрямовані на заохочення людей жити і працювати на селі.

Визначення конкретної послідовності виконання запланованих заходів та завдань із зазначенням їх пріоритетності підвищить ефективність реалізації програм. На мою думку, потрібно дотримуватися такої послідовності виконання заходів програм розвитку села:

1. Створення робочих місць з належною оплатою праці;
2. Здійснення ремонту шкіл, медичних закладів, закладів культури та освіти, тощо;
3. Налагодження необхідних комунікацій (газ, вода, каналізація, зв'язок, тощо);
4. Налагодження транспортних сполучень та стану доріг;
5. Запровадження механізму збору та утилізації відходів життєдіяльності та господарювання;
6. Налагодження системи забезпечення людей житлом, надання різних цільових кредитів та пільг;
7. Запровадження правової бази щодо селянських господарств.

Саме наведені вище заходи, на мою думку, мають стати основними у програмі розвитку українського села.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про основні засади державної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р.
2. Шмідт Р. Про соціальний розвиток сільських територій// — 2008 р. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу www.dorada.org.ua/news.php?id1001
3. Онищенко О., Юрчишин В. Сільське господарство, село і селянство України// Економіка України. — 2006. — №1. — С. 5-13.
4. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року, затв. Постановою КМУ від 19 вересня 2007 року.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До друку приймаються статті, що відповідають вимогам ВАК і мають такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Подається примірник тексту статті, підписаний авторами, надрукований на папері форматом А4, а також електронний варіант на дискеті 3,5". Обов'язково подаються відомості про автора.

Обсяг статті – до 6 повних сторінок. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 20 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, до 30 рядків на сторінці.

Статті необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word 7.0 або 8.0. Шрифт статті – Times New Roman Cyr, через інтервал 1,5, розмір – 14 pt.

Назва статті має бути короткою (5–9 слів), адекватно відбивати її зміст, відповідати суті досліджуваної наукової проблеми. При цьому слід уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Деякі питання...», «Проблеми...», «Шляхи...», в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Анотацію набирати курсивом 11 кеглем. Виклад матеріалу в анотації має бути стислим і точним (близько 50 слів). Слід застосовувати синтаксичні конструкції безособового речення, наприклад: «Досліджено...», «Розглянуто...», «Установлено...» (наприклад, «Досліджено генетичні мінливості... Отримано задовільні результати для естераз...»)

Посилання в тексті подавати тільки у квадратних дужках, наприклад [1], [1, 6]. Посилання на конкретні сторінки наводити після номера джерела, потім через кому сторінку (маленьке с.), далі її номер (наприклад: [1, с. 5]). Якщо далі йде інше джерело, то ставити його номер через крапку з комою в тих самих дужках (наприклад, [4, с. 5; 8, с. 10–11]. Не подавати в тексті розгорнутих посилань, таких як (Іванов А.П. Вступ до мовознавства. — К., 2000, — С. 54). (*Додаток*).

Усі цитати, мова оригіналу яких є іншою, подавати мовою Вісника й обов'язково супроводжувати їх посиланнями на джерело і конкретну сторінку.

Не робити посторінкових посилань, а подавати їх у дужках безпосередньо в тексті.

На всі рисунки й таблиці давати посилання в тексті. Усі рисунки мають супроводжуватися підрисунковими підписами, а таблиці повинні мати заголовки.

Рисунки виконувати у редакторі Microsoft Word 6.0, 7.0 за допомогою функції “Створити рисунок”, а не виконувати рисунок поверх тексту.

Написи на рисунки виконувати засобами Microsoft Word з тим, щоб редактор мав можливість зробити в них необхідні виправлення.

Формули у статтях по всьому тексту набирати у формульному редакторі — Eq. 3.0, шрифт TIMES, 10 кегль.

Терміни по всій роботі мають бути уніфікованими.

Між цифрами й назвами одиниць (грошових, метричних тощо) ставити нерозривний пробіл (Shift+Ctrl+пробіл).

Скорочення грошових та метричних одиниць (грн, т, ц, м, км тощо), а також скорочення млин, млрд писати без крапки.

Якщо в тесті є аббревіатура, то подавати її в дужках при першому згадуванні.

Література, що приводиться наприкінці публікації повинна розташовуватися в порядку її першого згадування в тексті статті й бути

оформлена у відповідності з наступними зразками (Додаток). Номер у списку літератури має відповідати лише одному джерелу. Список літератури оформлюється відповідно до державного стандарту України ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

На дискеті повинен бути 1 файл з текстом статті, названий прізвищем автора (Стаття_Прізвище).

Редакційна колегія залишає за собою право на редакційні виправлення.

Зразок оформлення статті

УДК (номер УДК)

НАЗВА СТАТТІ

Л.С.Прокопенко, студент

Миколаївський державний аграрний університет

· **Текст анотації** українською мовою

Ключові слова: (4-7 слів та словосполучень)

* Текст статті *

ЛІТЕРАТУРА

1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397 с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).

2. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК
ВИПУСК 1(2). Том 2
Економічні науки

Технічний редактор: *Т.Я.Іваненко*
Комп'ютерна верстка: *Ю.В.Антонович*

Підписано до друку 25.12.2009 Формат 60 x 84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 16,56.
Тираж 100 прим. Зак. № ____. Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського державного аграрного університету
54010, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1155 від 17.12.2002 р.